

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (การบริหารทรัพยากรป่าไม้)

ปริญญา

การบริหารทรัพยากรป่าไม้

โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง การมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตำบลแก่งกระจาน
อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

People Participation in Forest Resource Conservation at Tambon Kaeng Krachan,
Amphoe Kaeng Krachan, Changwat Petchaburi

นามผู้วิจัย นายนพดล ชาญบัณฑิตนันท์

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์สันต์ เกตุปราณีต, Ph.D.)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์นภวรรณ ฐานะกาญจน์, Ph.D.)

กรรมการ

(อาจารย์สุรพันธ์ เพชรภา, ศศ.ม.)

ประธานสาขาวิชา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดชาวัลย์ พวงจิตร, D.Sc.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์วินัย อางคงหาญ, M.A.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 17 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2551

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตำบลแก่งกระจาน
อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

**People Participation in Forest Resource Conservation at Tambon Kaeng Krachan,
Amphoe Kaeng Krachan, Changwat Petchaburi**

โดย

นายนพดล ชาญบัณฑิตนันท์

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารทรัพยากรป่าไม้)

พ.ศ. 2551

นพดล ชาญบัณฑิตพันธ์ 2551: การมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
(การบริหารทรัพยากรป่าไม้) สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรป่าไม้ โครงการสหวิทยาการ
ระดับบัณฑิตศึกษา ปรชชานกรรมการที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์สันต์ เกตุปราณีต,
Ph.D. 78 หน้า

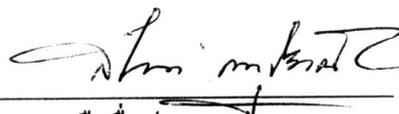
การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึง ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของราษฎร การมีส่วนร่วมของราษฎร และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมกับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากราษฎร 290 คน โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามโดยวิธีค่าไคสแควร์กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยพบว่า ราษฎรส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 37.79 ปี เป็นเพศชาย ราษฎรทั้งหมดมีสัญชาติไทย จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.74 คน ราษฎรส่วนมากจบการศึกษาระดับประถมศึกษา ลักษณะการตั้งถิ่นฐานในท้องถิ่น ส่วนมากมาจากที่อื่นและมาอยู่ที่นี่โดยมีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานอยู่ในท้องถิ่นเฉลี่ย 18.31 ปี และระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานเฉลี่ย 22.97 ปี ราษฎรส่วนใหญ่มีที่ดินทำกิน จำนวนที่ดินถือครองเฉลี่ย 16.80 ไร่ ลักษณะการถือครองเป็นของตนเองและใช้ประโยชน์ในที่ดินโดยการทำไร่ ทำสวน ทำนา มีอาชีพหลักและอาชีพรองคือ เกษตรกรรม มีรายได้รวมต่อปีเฉลี่ย 43,118.97 บาท มีความเพียงพอแต่ไม่เหลือเงินออม แหล่งเงินกู้ส่วนใหญ่กู้จากสหกรณ์เครดิตยูเนียน ราษฎรส่วนใหญ่เคยรับรู้ข่าวสาร โดยรับรู้ข่าวสารจากโทรทัศน์ รับรู้ข่าวสารสัปดาห์ละ 1-3 ครั้ง เป็นข่าวสารด้านการดูแลป่าไม้ ราษฎรส่วนใหญ่มีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มาก และราษฎรมีส่วนร่วมภาพรวมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในระดับน้อย

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศ ระดับการศึกษา ลักษณะการตั้งถิ่นฐาน รายได้รวม และความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ลายมือชื่อนิติสด

ลายมือชื่อประธานกรรมการ

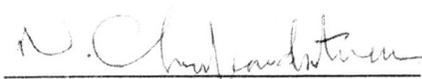
12, มี.ค. 2551

Nopadol Charnbanditnan 2008: People Participation in Forest Resource Conservation at Tambon Kaeng Krachan, Amphoe Kaeng Krachan, Changwat Petchaburi. Master of Science (Forest Resource Administration), Major Field: Forest Resource Administration, Interdisciplinary Graduate Program. Thesis Advisor: Associate Professor San Kaitpraneet, Ph.D. 78 pages.

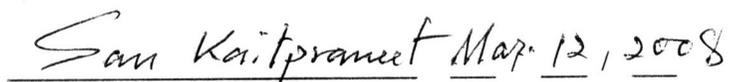
The objectives of this study were to determine the socio-economic condition, to study people participation, and to find relationships of the socio-economic condition and the people participation in forest resource conservation at Tambon Kaeng Krachan, Amphoe Kaeng Krachan, Changwat Petchaburi. Data were collected by using designed questionnaires to interview 290 sample household heads. Statistical analysis included percentage, mean, maximum, minimum and standard deviation were determined, chi-square method was used for hypothesis testing, with given statistical significance level at .05.

The result of the study indicated that average age of most people was 37.79 years old, they were mostly males and were Thai nationality, number of family member averaged 3.74 persons, they mostly graduated at the elementary school level, they immigrated from the other area and they have been here for 18.31 years, their settle down period averaged 22.97 years, they had mostly earned land with average land holding of 16.8 rai, they utilized their own land for farming, gardening and rice growing. Their major and minor occupations were agriculture, with average annual income of 43,118.97 baht, that was sufficient with no reserves. Major source of loan was from the Union Credit Cooperative. They mostly got news from television in weekly average of 1 – 3 times about forest tending information. Most people had knowledge about forest resource conservation at high level but the people participation in the forest resource conservation was at low level.

For hypothesis testing, it was found that factors of gender, education, domicile setting, total income and knowledge of forest resource conservation were significantly related to the people participation in forest resource conservation.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.สันต์ เกตุปราณีต ประธานกรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นภวรรณ ฐานะกาญจน์ กรรมการวิชาเอก และอาจารย์สุรพันธ์ เพชรภา กรรมการวิชาการ ได้กรุณาให้คำแนะนำและ ข้อคิดเห็นในเนื้อหาสาระ ตลอดจนการตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ด้วยความเมตตา เอาใจใส่อย่างดียิ่ง ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่าน ที่ได้กรุณาเสียสละเวลา ให้ความร่วมมือในการตอบ แบบสอบถามเพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คุณพ่อ คุณแม่ น้อง และเพื่อนๆ ปริญญาโท สาขา การบริหารทรัพยากรป่าไม้ ที่ให้ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจในการทำวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี ตลอดจนบุคคลหลาย ๆ ฝ่ายที่ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน ทั้งในทางตรงและทางอ้อมทางด้านการ ให้ข้อมูลเพื่อการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ท้ายสุดนี้ คุณค่า และประโยชน์อันพึงเกิดจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่อง บูชาพระคุณของบิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านด้วยความเคารพ

นพดล ชาญบัณฑิตนันท์

มีนาคม 2551

สารบัญ

หน้า

สารบัญ	(1)
สารบัญตาราง	(2)
สารบัญภาพ	(4)
คำนำ	1
วัตถุประสงค์	3
การตรวจเอกสาร	6
อุปกรณ์และวิธีการ	29
อุปกรณ์	29
วิธีการ	29
ผลและวิจารณ์	33
ผล	33
วิจารณ์	33
สรุปและข้อเสนอแนะ	61
สรุป	61
ข้อเสนอแนะ	62
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	64
ภาคผนวก	68
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	69
ภาคผนวก ข ค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม	77

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนประชากรแยกเป็นรายหมู่บ้าน	23
2	จำนวนและร้อยละของราษฎรจำแนกตามสภาพสังคมและเศรษฐกิจทั่วไป	39
3	ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้	45
4	จำนวนและร้อยละจำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้	47
5	จำนวนและร้อยละของราษฎรจำแนกตามการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้	49
6	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับระดับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้	51
7	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับระดับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้	52
8	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษา กับระดับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้	53
9	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการตั้งถิ่นฐานกับระดับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้	54
10	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานกับระดับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้	55
11	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนที่ดินถือครองกับระดับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้	56
12	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้รวมกับระดับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้	57
13	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารกับระดับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้	58
14	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้กับระดับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้	59

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
15	ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของ ราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่ง กระจาน จังหวัดเพชรบุรี	60
ตารางผนวกที่		
ข 1	ผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของมาตรวัดการมีส่วนร่วมของราษฎร ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้	78

สารบัญญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แผนที่แสดงที่ตั้งตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี	22
2	กรอบแนวคิดในการวิจัย	27

**การมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตำบลแก่งกระจาน
อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี**

**People Participation in Forest Resource Conservation at Tambon Kaeng Krachan,
Amphoe Kaeng Krachan, Changwat Petchaburi**

คำนำ

ป่าไม้นับว่าเป็นทรัพยากรธรรมชาติอันมีค่าที่สำคัญยิ่งของประเทศ ป่าไม้เป็นแหล่งผลิตไม้และของป่าสำหรับใช้สอยและใช้เป็นสินค้าทั้งภายในประเทศ และส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศ

สำหรับประโยชน์ทางอ้อมของป่านั้นมีอยู่เนกประการ และมีบทบาทสำคัญในการป้องกันบรรเทาภัยธรรมชาติต่าง ๆ เช่น ป้องกันการกร่อนของดิน ป้องกันและบรรเทาอุทกภัย บรรเทาความรุนแรงของลมพายุ ทำให้อากาศอบอุ่นเย็นสบายไม่ร้อนจัดหรือหนาวจัด ช่วยให้อากาศชื้นเฉพาะแห่ง และมีความชุ่มชื้นในอากาศสม่ำเสมอ ทำให้มีน้ำไหลอย่างสม่ำเสมอตลอดปี ปัจจุบันนี้นักวิชาการป่าไม้และนักอนุรักษ์ต่างถือว่าประโยชน์ทางอ้อมของป่าไม้มีความสำคัญมากที่สุดอย่างหนึ่ง และอาจมากกว่าประโยชน์ที่ได้รับโดยตรงจากป่าไม้เสียอีก

ก่อนปี พ.ศ. 2504 ประเทศไทยมีเนื้อที่ป่าไม้มากกว่าครึ่งหนึ่งของเนื้อที่ประเทศดูเพียงผิวเผินก็รู้ดีว่าประเทศไทยมีป่าไม้อุดมสมบูรณ์มีไม้ที่จะนำมาใช้สอยได้เป็นจำนวนมาก แต่ความเป็นจริงแล้วป่าไม้หาได้ประกอบไปด้วยไม้มีค่าที่ใช้ทำเป็นสินค้าได้ทั้งหมด ยังมีพรรณไม้อีกจำนวนมากที่ไม่ได้ถูกนำมาใช้ให้เกิดมีคุณค่าทางเศรษฐกิจ จากการสำรวจด้วยภาพถ่ายทางอากาศและจากดาวเทียมปรากฏว่าในปี พ.ศ.2504 ประเทศไทยมีเนื้อที่ป่า 273,629 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 53.3 ของเนื้อที่ประเทศ และข้อมูลที่ได้จากภาพถ่ายดาวเทียม ปี พ.ศ.2539 ปรากฏว่าเหลือที่ป่าไม้ที่เป็นป่าจริง ๆ คือมีต้นไม้ขึ้นปกคลุมอยู่เพียงร้อยละ 25 เท่านั้น ตามนโยบายการป่าไม้แห่งชาติได้กำหนดให้มีพื้นที่ป่าอย่างน้อยร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ แบ่งเป็นพื้นที่ป่าเพื่อผลิตผลทางเศรษฐกิจร้อยละ 15 นอกนั้นอีกร้อยละ 25 จัดไว้เป็นป่าอนุรักษ์ เพื่อประโยชน์ทางอ้อมมีคุณค่าในด้านการป้องกัน เช่น รักษาไว้เป็นป่าต้นน้ำลำธาร เป็นอุทยานแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์

ป่า เป็นต้น จะเห็นได้ว่าทรัพยากรป่าไม้ซึ่งค่อนข้างจะสมบูรณ์ในอดีตได้ถูกทำลายให้ลดน้อยลงทุกที จนอาจกล่าวได้ว่าได้เกิดการขาดแคลนไม้ใช้สอยในประเทศไทยแล้วอย่างไม่น่าเชื่อ เนื่องจากความต้องการใช้ไม้ของประชาชนมีมากขึ้น แต่แหล่งไม้ใหญ่ ๆ ได้ร่อยหรอลงไปทุกที จึงเป็นการยากที่จะฟื้นฟูให้คงสภาพเหมือนเดิมได้ และถึงแม้จะได้ดำเนินการตามหลักวิชาการจัดการป่าไม้ และหลักการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติแล้วก็ตาม ผลผลิตของป่าไม้ก็ยังคงจะต้องลดน้อยลงเรื่อย ๆ (นิวัติ, 2542)

จังหวัดเพชรบุรี เป็นจังหวัดหนึ่งที่ตั้งอยู่ด้านทิศตะวันตกของประเทศไทย ซึ่งเป็นที่ตั้งของอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ในระยะเวลาที่ผ่านมายังมีปัญหาที่ราษฎรได้เข้าไปใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ โดยเข้าไปแล้วถางและจับจองเป็นที่อยู่อาศัย ทำการเกษตร และเลี้ยงสัตว์ รวมทั้งการเข้าไปใช้ประโยชน์ที่ดินในด้านอื่นๆ เช่น การเก็บหาของป่า การตัดไม้เพื่อนำมาปลูกสร้างเป็นที่อยู่อาศัย ทำให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศและทรัพยากรป่าไม้ที่มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าปัญหาที่กล่าวมาข้างนี้ไม่รุนแรงมากนัก แต่ก็มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นได้อีกต่อไป ในการศึกษาครั้งนี้จึงเป็นการศึกษามีส่วนร่วมของราษฎรในพื้นที่ที่อยู่ในเขตป่าสงวน และในเขตอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เพื่อให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมของราษฎร ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาแผนการพัฒนา เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ราษฎร ในการดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้ให้มีความยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึง ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของราษฎร ในตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมกับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ บริเวณในพื้นที่หมู่บ้านแม่คะเมย และหมู่บ้านพู่เข็ม ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

นิยามศัพท์

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยขอให้นิยามศัพท์ เพื่อประกอบการวิจัย ดังนี้

การมีส่วนร่วมของราษฎร หมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป หรือ กลุ่มราษฎรได้ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติงาน และร่วมประเมินผลงาน ตลอดจนร่วมกันทำกิจกรรมใด กิจกรรม หนึ่งในด้านการรักษา การคงไว้ การใช้ประโยชน์ของทรัพยากรป่าไม้ในสังคมท้องถิ่น ซึ่งราษฎร ได้อยู่และอาศัยใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้นั้น ด้วยความเต็มใจ สมครใจ และด้วยความรู้สึก ของการเป็นเจ้าของและเห็นคุณค่าของในทรัพยากรที่ได้ร่วมกันรักษา เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ราษฎร ทุก ๆ คนในชุมชนนั้นและเป็นไปตามเป้าหมายของวัตถุประสงค์ของราษฎรที่เข้าร่วมกัน

ราษฎร หมายถึง หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนของหัวหน้าครัวเรือน ในตำบลแก่ง กระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ หมายถึง การป้องกัน การคุ้มครอง การปลูก การฟื้นฟู การ บำรุงรักษา และการดูแลรักษา รวมถึงการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ของราษฎรในตำบล แก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม หมายถึง ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม เกี่ยวกับตัวราษฎร ประกอบด้วย อายุ เพศ ระดับการศึกษา ลักษณะการตั้งถิ่นฐาน ระยะเวลาใน การตั้งถิ่นฐาน จำนวนที่ดินที่ถือครอง รายได้รวม การรับรู้ข่าวสาร และความรู้เกี่ยวกับการ อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

อายุ หมายถึง จำนวนปีตั้งแต่เกิดจนถึงปัจจุบันของราษฎรตัวอย่างที่ทำการวิจัย

เพศ หมายถึง คุณลักษณะของราษฎรที่บ่งบอกถึงความเป็นเพศชายหรือเพศหญิง

ระดับการศึกษา หมายถึง การศึกษาขั้นสูงสุดของหัวหน้าครัวเรือนหรือของตัวแทนของ หัวหน้าครัวเรือน

ลักษณะการตั้งถิ่นฐาน หมายถึง การอาศัยอยู่ในพื้นที่ตั้งแต่เกิด หรือ การเข้ามาอยู่ในพื้นที่ โดยย้ายมาจากถิ่นที่อื่น

ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน หมายถึง จำนวนปีที่ราษฎรได้พักอาศัยและประกอบอาชีพในพื้นที่ศึกษา

จำนวนที่ดินที่ถือครอง หมายถึง จำนวนของที่ดินที่ราษฎรมีสิทธิในการถือครอง และสามารถประกอบอาชีพได้ทั้งหมด

รายได้รวม หมายถึง เงินหรือทรัพย์สินอื่นที่ราษฎรได้มาจากการประกอบอาชีพของสมาชิกทั้งหมดในครัวเรือน โดยนับรายได้รวมของสมาชิกทั้งหมดตลอดในแต่ละปี

การรับรู้ข่าวสาร หมายถึง การได้รับทราบข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของทางราชการ และของเอกชน

ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ หมายถึง ระดับความรู้ของราษฎรที่ได้จากการให้ทดสอบทำแบบสอบถาม เกี่ยวกับความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยให้มีการตอบคำถาม หากตอบถูกจะได้ 1 คะแนน หากตอบผิดจะได้ 0 คะแนน จากนั้นจะได้นำคะแนนของผู้ตอบแบบสอบถามมาหาค่าเฉลี่ย หากผู้ใดมีคะแนนมากกว่าค่าเฉลี่ยแสดงว่ามีความรู้มาก หากได้คะแนนน้อยกว่าค่าเฉลี่ยแสดงว่ามีความรู้น้อย

การตรวจเอกสาร

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎีและผลงานที่เกี่ยวกับการวิจัย เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
2. แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
3. กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
4. พื้นที่ศึกษา : ตำบลแก่งกระจาน
5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ความหมาย

มีผู้ให้ความหมายและคำจำกัดความของการมีส่วนร่วมไว้หลายท่าน หลายความหมายด้วยกัน ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมไว้ ดังต่อไปนี้

Park *et al.* (1986) กล่าวว่า ประชาชนในท้องถิ่นเป็นองค์ประกอบหลักของการทำกิจกรรมเพื่อความสามารถในการพึ่งตนเองได้ของท้องถิ่น

Herrington (1987) กล่าวว่า กระบวนการพัฒนาจะประสบผลสำเร็จได้ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมเป็นอย่างดีจากสมาชิกทั้งหลาย

Erwin (1976) กล่าวว่า ด้านการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม กระบวนการที่ให้ประชาชนได้เข้ามา มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการพัฒนา ร่วมคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง เน้นการมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของประชาชน ให้ความสำคัญสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชน แก้ปัญหาร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสม และการสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการของประชาชนในท้องถิ่นที่มีแนวคิด แนวปฏิบัติเพื่อการพัฒนาชุมชนของตนเอง ให้มีความเจริญรุ่งเรือง และสามารถใช้เป็นแนวทางในการร่วมกันคิด และปฏิบัติ เพื่อให้เกิดผลสำเร็จของงาน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนในท้องถิ่น

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

1. ทฤษฎีการกระทำทางสังคม

ออร์ยา (2526) ได้กล่าวไว้ว่า การกระทำทางสังคมประกอบด้วยปัจจัยหลายประการ มิได้จำกัดเพียงปัจจัยใดปัจจัยหนึ่ง การกระทำของบุคคลในเรื่องใดก็ตามขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ เช่น เป้าประสงค์ความเชื่อ ค่านิยม ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีที่สืบทอดกันมา รวมถึงความคาดหวัง ความผูกพันและความสามารถของบุคคลที่เป็นผู้กระทำทางสังคม สาเหตุของการกระทำทางสังคม มีดังนี้

1. ในสถานการณ์ของการกระทำทางสังคมจะเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคม ซึ่งแต่ละคนมีเหตุผลแต่ละอย่างในการตัดสินใจ
2. บุคคลหรือองค์กรจะตัดสินใจหรือแสดงการกระทำบนพื้นฐานของกลุ่มบุคคล ซึ่งตัดสินใจว่ามันสอดคล้องหรือตรงกับปัญหาของสถานการณ์นั้น ๆ
3. เหตุผลบางประการอาจสนับสนุนการตัดสินใจ และเหตุผลบางประการอาจต่อต้านการตัดสินใจ

4. เหตุผลนั้นตัดสินใจได้ให้น้ำหนักที่แตกต่างกันในการเลือกเหตุผลหรือปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ

5. เหตุผลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจนั้นไม่ซ้ำมาจากเหตุผลใดเหตุผลหนึ่งหรือทั้งหมด แต่เป็นกลุ่มของเหตุผลที่เกี่ยวข้องกับลักษณะนั้น ๆ

6. การตัดสินใจ กลุ่มของเหตุผลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์นั้น ๆ จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในทุกโอกาส

สรุปได้ว่า การที่จะทำให้สมาชิกในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนด้วยความสมัครใจนั้นจะต้องสร้างสิ่งเร้าให้เหมาะสม นั่นคือ ต้องเข้าใจวิถีชีวิต ค่านิยม จารีตประเพณี ตลอดจนความเชื่อต่าง ๆ ของชุมชน จึงจะทำให้การดำเนินกิจกรรมทางสังคมในชุมชนนั้น ๆ ที่ประสบความสำเร็จ

2. ทฤษฎีการติดต่อสื่อสาร (communication theory)

ซูเมอร์ (2536) ได้กล่าวไว้ว่า การที่บุคคลจะมีการรับของใหม่นั้นขึ้นอยู่กับกระบวนการติดต่อสื่อสาร ซึ่งได้แก่ ช่องทางการสื่อสารและปัจจัยที่เกี่ยวกับลักษณะส่วนตัวดังนี้

1. ปัจจัยลักษณะส่วนตัว ได้แก่ อายุ สถานภาพทางสังคม ฐานะทางเศรษฐกิจ ระดับการศึกษา รายได้ ขนาดที่ดินถือครองและความสามารถเฉพาะอย่าง

2. ช่องทางการสื่อสาร ความรู้ หรือกระบวนการติดต่อสื่อสาร ประกอบด้วย ผู้ส่งสาร หรือแหล่งกำเนิดสาร สาร ช่องทางการสื่อสารและผู้รับสาร ทั้งนี้ ช่องทางการสื่อสารเป็นวิธีการที่ผู้ส่งข่าวสารไปยังผู้รับสาร จำแนกเป็น 2 ลักษณะคือ

2.1 ช่องทางการสื่อสารมวลชน (mass media channels) เป็นวิธีการในการถ่ายทอดข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร หรือสิ่งตีพิมพ์อื่น ๆ

2.2 ช่องทางสื่อสารระหว่างบุคคล (interspersion channels) เป็นการติดต่อระหว่างบุคคลเพื่อถ่ายทอดข่าวสารระหว่างผู้ส่งสาร กับผู้รับสาร

สรุปได้ว่า การติดต่อสื่อสารด้วยช่องทางการสื่อสารต่างๆ สามารถเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ ส่งผลให้บุคคลมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติ เกิดความตระหนัก อันนำไปสู่การมีส่วนร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนมากขึ้น แต่ช่องทางที่ใช้ในการสื่อสารต้องมีความเหมาะสมกับสถานการณ์และกลุ่มเป้าหมาย

3. ทฤษฎีลำดับความต้องการ (Maslow's Need Hierachy)

Maslow (1970) ได้เสนอคติฐานไว้ 2 ประการ ก่อนที่จะกล่าวถึงทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมนุษย์ไว้ ได้แก่ 1) มนุษย์เป็นสัตว์ที่มีความต้องการเกิดขึ้นเสมอ 2) ความต้องการของมนุษย์มีลักษณะเป็นไปตามขั้นตอน นั่นคือ เมื่อความต้องการในระดับล่างได้รับการตอบสนองเพียงพอแล้ว บุคคลจะเลื่อนขั้นไปหาความต้องการในระดับสูงขึ้น ซึ่งตามความต้องการของมนุษย์แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอนดังนี้

1. ความต้องการทางร่างกาย (physiological needs) เป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์เพื่อความอยู่รอด เช่น ความอบอุ่น ที่อยู่อาศัย และการนอน การพักผ่อน มาสโลว์ได้กำหนดตำแหน่งซึ่งความต้องการเหล่านี้ได้รับการตอบสนองไปยังระดับที่มีความจำเป็นเพื่อให้ชีวิตอยู่รอดและความต้องการอื่นที่จะกระตุ้นบุคคลต่อไป

2. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (safety needs) ความต้องการเหล่านี้เป็นความต้องการที่จะเป็นอิสระจากอันตรายทางร่างกาย และความกลัวต่อการสูญเสียงาน ทรัพย์สิน อาคาร หรือที่อยู่อาศัย

3. ความต้องการทางด้านสังคม (social needs) เนื่องจากบุคคลอยู่ในสังคมจะต้องการการยอมรับจากบุคคลอื่น

4. ความต้องการที่จะมีฐานะเด่นในสังคม (esteem needs) ตามทฤษฎีของมาสโลว์เมื่อบุคคลได้รับการตอบสนองความต้องการการยอมรับแล้ว จะต้องการการยกย่องจากตัวเองและจาก

บุคคลอื่น ความต้องการนี้เป็นความพึงพอใจ ในอำนาจ (power) ความภาคภูมิใจ (prestige) สถานะ (status) และความเชื่อมั่นในตนเอง (self-confidence)

5. ความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จในสิ่งที่ตนปรารถนา (self actualization needs) มาสโลว์ค่านึงว่าความต้องการในระดับสูงสุดเป็นความปรารถนาที่จะสามารถประสบความสำเร็จ เพื่อที่จะมีศักยภาพและบรรลุความสำเร็จในสิ่งใดสิ่งหนึ่งในระดับสูงสุด

สรุปได้ว่า การที่จะประกอบกิจกรรมการพัฒนาใดๆ ก็ตาม การที่จะให้กิจกรรมเหล่านั้น ประสบความสำเร็จ จะต้องสามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน ที่ทำให้มนุษย์เกิดความพึงพอใจเสียก่อน จึงจะส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมและการประสบความสำเร็จในกิจกรรมนั้น ๆ

ลักษณะของการมีส่วนร่วม

ปกรณ (2520) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนโดยสมัครใจ ย่อมทำให้โอกาสในการพึ่งพาตนเองมากขึ้น เพิ่มความมั่นใจในตนเองสูงขึ้น และมีศักยภาพสูงขึ้น และทำให้ประชาชนมีโอกาสได้รับบริการสาธารณะโดยตรง และได้รับปัจจัยการผลิตที่จำเป็นตรงตามที่ต้องการมากขึ้น

ไพรัตน์ (2527) ได้เสนอแนวคิดของการมีส่วนร่วม ในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ไว้คือ

1. ร่วมทำการศึกษา ค้นคว้า ปัญหาและสาเหตุปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมตลอดจนความต้องการของชุมชน
2. ร่วมค้นหา สร้างรูปแบบ และวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขตลอดปัญหาของชุมชน หรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน หรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน หรือสนองความต้องการของชุมชน
3. ร่วมวางแผน ใบบาย หรือแผนงาน หรือ โครงการ หรือกิจกรรมเพื่อจัดและแก้ไข และสนองความต้องการของชุมชน

4. ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
5. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล
6. ร่วมการลงทุนในกิจกรรมโครงการของชุมชน ตามขีดความสามารถของตนเองและของหน่วยงาน
7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้
8. ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผล และบำรุงรักษาโครงการ และกิจกรรมที่ได้ทำไว้ทั้งโดยเอกชน และรัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป

นิรันดร์ (2527) รายงานว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม มีดังนี้

1. ความศรัทธาที่มีต่อความเชื่อถือบุคคล และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น การลงแขก การบำเพ็ญประโยชน์ การสร้างโบสถ์วิหาร
2. ความเกรงใจที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือหรือมีเกียรติยศ ตำแหน่ง ทำให้ประชาชนเกิดความเกรงใจที่จะกระทำ เช่น ผู้ใหญ่ออกปากขอแรง ผู้น้อยช่วยแรง เป็นต้น
3. อำนาจบังคับที่เกิดจากคนที่มีอำนาจเหนือกว่า ทำให้ประชาชนถูกบีบบังคับให้มีส่วนร่วมในการกระทำต่าง ๆ เช่น บิบบังคับให้ทำงานเยี่ยงทาส เป็นต้น

เงื่อนไขในการมีส่วนร่วมมี 3 ประการ ดังนี้

1. ประชาชนต้องมีอิสรภาพที่จะมีส่วนร่วม
2. ประชาชนต้องสามารถที่จะมีส่วนร่วม
3. ประชาชนต้องเต็มใจที่จะมีส่วนร่วม

นอกจากนี้ความสำเร็จของการมีส่วนร่วม ยังขึ้นกับเงื่อนไขดังต่อไปนี้

1. ประชาชนต้องมีเวลาที่จะมีส่วนร่วมกิจกรรม การมีส่วนร่วมไม่เหมาะสมกับสถานการณ์
ฉุกเฉิน
2. ประชาชนต้องไม่เสียเงินทอง ค่าใช้จ่ายในการมีส่วนร่วมมากเกินไปผลตอบแทนที่
จะได้รับ
3. ประชาชนต้องมีความสนใจที่สัมพันธ์สอดคล้องกับการมีส่วนร่วมนั้น
4. ประชาชนต้องสามารถสื่อสารรู้เรื่องกันทั้งสองฝ่าย
5. ประชาชนต้องไม่รู้สึกระทอนกระเทือนต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือสถานภาพทางสังคม
หากจะมีส่วนร่วม

ปรัชญา (2528) กล่าวถึง ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้

1. ร่วมแสดงความคิดเห็น
2. ร่วมสละทรัพยากรวัสดุ
3. ร่วมสละแรงกาย
4. ร่วมสละเวลา

สุวรรณณี (2536) เสนอลักษณะการมีส่วนร่วม ได้แก่

1. การร่วมประชุมวางแผนดำเนินการ โดยการแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะ
2. การร่วมดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนดไว้ โดยการเสียสละกำลังแรงงาน วัสดุ

กำลังเงิน หรือทรัพยากรใด ๆ ที่มีอยู่ในชุมชน

3. การร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ คือ การเข้าร่วมในการได้ประโยชน์
4. การร่วมกันในการติดตามแผนงาน

สมบูรณ์ (2542) ได้กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 5 ลักษณะคือ

1. การมีส่วนร่วมในลักษณะตัวบุคคล ซึ่งจะให้ความสำคัญในปัจเจกบุคคลที่เข้ามีส่วนร่วม ในกิจกรรมต่าง ๆ โดยมองประสบการณ์ของแต่ละบุคคลเป็นสิ่งสำคัญ เช่น การตัดสินใจ จิตสำนึก ความเป็นเจ้าของความรู้สึกรับผิดชอบ และการจูงใจ
2. การมีส่วนร่วมในลักษณะของกลุ่ม และขบวนการที่มุ่งสร้างพื้นฐานอำนาจจากการสร้าง กลุ่ม และโครงสร้างภายในหน่วย ให้เป็นกระบวนการที่มีการเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งให้ความสำคัญเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำ ผู้ตาม และองค์กรที่มีประสิทธิภาพ
3. การมีส่วนร่วมในลักษณะของโครงการ ซึ่งให้ความสำคัญเรื่องการจัดโครงการที่ ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมที่ดี โดยเน้นกลุ่มเป้าหมาย การถ่ายทอดระบบเทคนิค ความรู้ และการ กระจายอำนาจสู่ประชาชน ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงที่ดี ระหว่างประชาชน และรัฐ
4. การมีส่วนร่วมในลักษณะของสถาบัน ซึ่งให้ความสำคัญในแง่ของการก่อให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงทางสถาบัน มีการถ่ายทอด หรือขยายโครงสร้างทางอำนาจของกลุ่มผลประโยชน์ และ ชนชั้นทางสังคม
5. การมีส่วนร่วมในลักษณะของนโยบาย ซึ่งให้ความสำคัญในเรื่อง การยอมรับ หลักเกณฑ์การมีส่วนร่วมของประชาชน และผู้เสียเปรียบในสังคม เพื่อนำมากำหนดนโยบาย และ แผนงานระดับชาติ เป็นการประกันความมั่นคงในเรื่องการให้การสนับสนุน และยอมรับการ เปลี่ยนแปลงทั้งในรูปของสถาบัน โครงการ กฎหมาย และอุดมการณ์ ตามแนวคิดใหม่ ๆ

ปกรณ (2530) ได้รายงานว่าการที่ราษฎรจะเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไข และร่วมมีผลประโยชน์ซึ่งกระทำได้ 4 ลักษณะ ดังนี้

1. เป็นผู้มึบทบาทสำคัญในการกำหนดว่าอะไรคือความจำเป็นขั้นพื้นฐานของชุมชน
2. เป็นผู้ระดมทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อสนองตอบความจำเป็นพื้นฐาน
3. เป็นผู้มึบทบาทในการปรับปรุงวิธีการกระจายสินค้าและบริการให้สมบูรณ์ขึ้น
4. เป็นผู้ได้รับความพึงพอใจและเกิดแรงจูงใจที่จะสร้างกระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

สรุปเงื่อนไขของการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. ประชาชนต้องมีอิสระ และสามารถที่จะมีส่วนร่วมได้อย่างเสรีโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายมากเกินไปเกินความสามารถของเขา
2. ประชาชนต้องได้รับความสนับสนุนจากหลายฝ่าย เช่น หน่วยงานราชการ องค์กรเอกชน และนักพัฒนาในท้องถิ่น
3. ประชาชนต้องมีความสนใจที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมนั้น และสามารถสื่อสารรู้เรื่องในกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างดี

แนวความคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ความหมายของการอนุรักษ์

“อนุรักษ์” ตามพจนานุกรม ฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ.2530 ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2545 หมายถึง รักษาให้คงเดิม สำหรับความหมายในทางวิทยาศาสตร์ สามารถสรุปได้ว่า “อนุรักษ์” หมายถึง การรู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเหมาะสมอันเป็นการรู้จักใช้ทรัพยากรด้วยวิธีการสงวนหรือเก็บรักษาทรัพยากรที่หายากเอาไว้ รวมทั้งป้องกันมิให้ทรัพยากรเกิดการสูญเสียในการใช้

ทรัพยากรเหล่านั้นเกิดขึ้นด้วย (เกษม, 2530) ในกรณีที่มีการสูญเสียทรัพยากร จะต้องสูญเสียทรัพยากรโดยเปล่าประโยชน์น้อยที่สุด เพื่อให้ใช้การได้เป็นเวลานานที่สุด การใช้ทรัพยากรต้องใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อประชาชนที่สุด ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงคนรุ่นหลังหรือในอนาคตด้วย ซึ่งหากมีการนำทรัพยากรที่มีอยู่ออกมาใช้อย่างฟุ่มเฟือย ไม่ประหยัดก็ต้องการฟื้นฟู หรือหาทางเพิ่มพูนทรัพยากรให้มากกว่าก่อนที่จะนำไปใช้ ดังนั้น การอนุรักษ์จึงไม่ใช่ หมายถึง การเก็บรักษาหรือสงวนไว้เท่านั้น ยังหมายถึง การเก็บรักษาหรือสงวนไว้เท่านั้น ยังหมายถึง การซ่อมแซม การปรับปรุง และการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ เพื่ออำนวยความสะดวกต่อมนุษย์ตลอดไป (นิวัติ, 2542 ; Allen, 1959)

อุทิศ (2536) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “การอนุรักษ์” หมายถึง การจัดการ เพื่อใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาด เน้นที่การรักษาไว้ให้ชนรุ่นหลังได้ดูหรือใช้ประโยชน์ด้วย ไม่มุ่งที่ประโยชน์สูงสุดการใช้ต้องมีการทำลาย โดยต้องกำหนดไว้ไม่ให้เกินกว่าที่จะทำให้ทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ เปลี่ยนรูปหรือเสื่อมโทรมลง

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การอนุรักษ์ หมายถึง การรู้จักใช้ และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ให้มีความยั่งยืนตลอดไป และให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติอย่างน้อยที่สุด

การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ทรัพยากรป่าไม้เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า และอำนวยความสะดวกแก่มวลมนุษย์เป็นอย่างยิ่งทั้งทางตรงและทางอ้อม เพราะว่าป่าไม้มีอิทธิพลต่อ ลม ฟ้า อากาศ ดิน ตลอดจนรักษาสภาพดินน้ำ ลำธาร ป่าไม้เปรียบเสมือนกับอ่างเก็บน้ำธรรมชาติ ช่วยให้น้ำไหลซึมไปหล่อเลี้ยง ลำธารในยามฤดูแล้ง การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จำเป็นมากยิ่งขึ้นทุกวัน เนื่องจากป่าไม้บริเวณต้นน้ำลำธารได้ถูกทำลายอย่างมากทำให้เกิดการกร่อนของดิน ทำให้เกิดการกัดเซาะหน้าดิน การเกิดอุทกภัย และเกิดความแห้งแล้ง ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญทำให้เศรษฐกิจของประเทศเสื่อมลงกระทบกระเทือนต่อความเป็นอยู่ของประชาชนจึงควรได้รับการแก้ไข (วิชัย, 2524)

หลักการอนุรักษ์

เกษม (2544) ได้กล่าวถึงหลักการอนุรักษ์ไว้ ดังนี้

1. การใช้แบบยั่งยืน ทรัพยากรทุกประเภทต้องมีแผนการใช้แบบยั่งยืน (sustainable utilization) มีการวางแผนการใช้ตามสมบัติเฉพาะตัวของทรัพยากร พร้อมทั้งมีการเลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสมที่จะใช้ทรัพยากรให้เหมาะสมกับชนิดของทรัพยากร และปริมาณการเก็บเกี่ยวเพื่อการใช้ช่วงเวลาที่จะนำมาใช้ และจำกัด บำบัดของเสียและมลพิษให้หมดไป หรือเหลือน้อยจนไม่มีพิษมีภัย

2. การฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้น เมื่อมีการใช้แล้วย่อมเกิดความเสื่อมโทรม เพราะการใช้เทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสม เก็บเกี่ยวมากเกินไปจนความสามารถในการปรับตัวของระบบ มีสารพิษเกิดขึ้น เก็บเกี่ยวบ่อยเกินไปและไม่ถูกต้องตามกาลเวลา จำเป็นต้องทำการฟื้นฟูให้ดีขึ้นก่อน จนทรัพยากรหรือสิ่งแวดล้อมนั้นๆ ตั้งตัวได้ จึงจะสามารถนำมาใช้ได้ในโอกาสต่อไป อาจใช้เวลาการฟื้นฟู การกำจัด การบำบัด หรือการทดแทนเป็นปีๆ

3. การสงวนของหายาก ทรัพยากรบางชนิดหรือบางประเภท มีการใช้มากเกินไป หรือมีการแปรสภาพเป็นสิ่งอื่น ทำให้บางชนิดของทรัพยากรสิ่งแวดล้อมหายาก ถ้าปล่อยให้มีการใช้เกิดขึ้นแล้ว อาจทำให้เกิดการสูญพันธุ์ได้ จำเป็นต้องสงวนหรือเก็บไว้เพื่อเป็นแม่พันธุ์ หรือเป็นตัวแม่บทในการผลิตมากขึ้น จนแน่ใจว่าได้ผลผลิตปริมาณมากพอแล้ว ก็สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้

วิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

บุญชูบ (2529) ได้กล่าวถึงวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ไว้ดังนี้

1. ป้องกันการบุกรุกทำลายป่าให้ได้โดยเด็ดขาด
2. ป้องกันการลักลอบตัดไม้
3. ป้องกันไฟป่า

4. ปรับปรุงวิธีการตัดต้นไม้ให้สอดคล้องกับการอนุรักษ์ป่าไม้
5. การใช้ไม้อย่างประหยัดคุ้มค่า
6. ปลุกป่าทดแทน
7. กำหนดป่าที่เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่แน่นอน
8. ป้องกันโรค แมลง และเชื้อโรคที่เกิดแก่ป่า

การอนุรักษ์ป่าไม้ (forest conservation) มิได้มีความหมายจนถึงขนาดจะต้องไม่ได้เพราะความหมายเช่นนี้ย่อมทำให้ทรัพยากรป่าไม้ถูกเก็บรักษาไว้ (preservation) โดยไม่ได้นำออกไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้นั้น ไม่ใช่ความหมายของการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ แต่หมายถึงการใช้ประโยชน์จากป่าอย่างฉลาด โดยให้เกิดผลเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด และให้ป่าไม้ได้มีโอกาสเติบโตงอกงามจนเป็นป่าที่สมบูรณ์ได้ดั้งเดิม จึงสมควรที่จะใช้ป่าไม้โดยเฉพาะป่าเพื่อการเศรษฐกิจและรักษาปริมาณไว้ได้อย่างสมดุลย์ (อำนาจ, 2528)

การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ จะให้ประสบผลสำเร็จได้นั้น จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ประชาชนทุกคน จะต้องมิจิตสำนึกที่จะอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ นโยบายของรัฐบาลจะต้องชัดเจนเน้นการใช้ป่าไม้อย่างยั่งยืนตลอดไป

กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรธรรมชาติ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้บัญญัติ สิทธิ และเสรีภาพของชนชาวไทย ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้ดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540)

มาตรา 46 ได้บัญญัติสิทธิในการอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณีไว้ว่า “บุคคล ซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ หรือวัฒนธรรมอันดีของชุมชนท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ บำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล และยั่งยืน ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

มาตรา 56 ได้บัญญัติสิทธิในการ ดูแล รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไว้ว่า “สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชน ในการบำรุง รักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพ สิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่อง ในสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่อง ในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตนย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

การดำเนินโครงการหรือกิจกรรม ที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้งได้ให้องค์การอิสระ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

สิทธิของบุคคลที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรอื่นของรัฐ เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายตามวรรคหนึ่ง และวรรคสองย่อมได้รับความคุ้มครอง

มาตรา 79 ได้บัญญัตินโยบาย การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติไว้ว่า “รัฐต้องส่งเสริม และสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ”

มาตรา 290 ได้บัญญัติการส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมไว้ว่า “เพื่อส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

กฎหมายตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. การจัดการ การบำรุงรักษา กำกับดูแล และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในเขตพื้นที่
2. การเข้าไปมีส่วนในการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่อยู่นอกเขตพื้นที่เฉพาะในกรณีที่อาจมีผลกระทบต่อดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ของตน
3. การมีส่วนร่วมในการพิจารณาเพื่อริเริ่มโครงการ หรือกิจกรรมใดนอกเขตพื้นที่ ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม หรือสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) เกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) ได้กำหนดแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้มีความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพที่เอื้อต่อการใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์ฟื้นฟู และการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของประเทศโดยการปรับกลไก และกระบวนการจัดการเชิงบูรณาการ ที่เน้นการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนไทย ให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมของชาติ เพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การอนุรักษ์ ฟื้นฟูและรักษาสภาพแวดล้อมชุมชน ศิลปวัฒนธรรมและท่องเที่ยวให้เกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจชุมชน โดยรักษาสภาพแวดล้อมชุมชน ศิลปวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยว ให้เกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจชุมชน โดยรักษาสภาพแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ศิลปกรรม โบราณคดีที่เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง และส่งผลให้การพัฒนาเป็นไปอย่างยั่งยืน ซึ่งในเรื่องนี้รัฐได้เน้นหนักมาก่อนหน้านี้ โดยในปี พ.ศ. 2528 คณะรัฐมนตรีได้กำหนดให้มีนโยบายการป่าไม้แห่งชาติโดยเน้นให้มีการพัฒนาป่าไม้ในด้านการปลูกป่าให้ประชาชนมีความรู้สึกรักหวงแหน รู้จักใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด โดยรัฐจะต้องให้ความรู้ ทัศนคติ ความสำนึกในส่วนรวม และทักษะแก่ประชาชนเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่ได้รับจากทรัพยากรป่าไม้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2544)

พื้นที่ศึกษา : ตำบลแก่งกระจาน

ความเป็นมา

องค์การบริหารส่วนตำบลแก่งกระจาน(2548)ได้ให้ข้อมูลสภาพทั่วไปของพื้นที่ตำบลแก่งกระจานว่า พื้นที่บ้านแก่งกระจาน เดิมเรียกว่า “หมู่บ้านตะเคียนห้าบาท” พื้นที่เป็นป่าดงดิบ มีภูเขาน้อยใหญ่ เรียงรายเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าหลากหลาย เช่น ช้าง เสือ หมี กระตัง เก้ง กวาง ชนชาวพื้นเมืองส่วนใหญ่เป็นชาวกระเหรี่ยง อาศัยอยู่ตามริมน้ำ ซึ่งเป็นต้นน้ำของแม่น้ำเพชรบุรีในปัจจุบัน

ปีพ.ศ. 2531 กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศตั้งกิ่งอำเภอแก่งกระจาน โดยแยกออกจากอำเภอท่ายางเป็น เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2531 ขณะนั้นมีพื้นที่ 3 ตำบลคือ ตำบลแก่งกระจาน ตำบลสองพี่น้อง และตำบลวังจันทร์

วันที่ 2 มีนาคม 2538 ตำบลแก่งกระจาน ได้รับการจัดตั้งให้เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลแก่งกระจานเป็นรุ่นแรกของจังหวัดเพชรบุรี พร้อมกับตำบลธงชัย ตำบลไร่ส้มของอำเภอเมืองและตำบลไร่ใหม่พัฒนาของอำเภอชะอำ

ที่ตั้ง

ตำบลแก่งกระจาน เป็นตำบลหนึ่งใน 6 ตำบล ของอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งประกอบไปด้วย ตำบลแก่งกระจาน ตำบลวังจันทร์ ตำบลพุทธสวรรค์ ตำบลสองพี่น้อง ตำบลป่าเพ็ง และตำบลห้วยแม่เพรียง และนอกจากนั้นตำบลแก่งกระจาน ยังเป็นที่ตั้งของที่ว่าการอำเภอแก่งกระจาน อยู่ที่หมู่ 1 บ้านแก่งกระจาน

ภูมิประเทศ

พื้นที่ตั้งตำบลเป็นที่ราบสูงสลับภูเขา ดินมีลักษณะเป็นดินปนลูกรัง ทางด้านทิศใต้มีอ่างเก็บน้ำแก่งกระจาน สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ ที่ราชพัสดุ และส่วนราชการอื่น ๆ พื้นที่จึงเหมาะสำหรับการปลูกพืชไร่ ไม้ผล ไม้ยืนต้น และการอนุรักษ์ป่า

ป่าไม้

ตำบลแก่งกระจาน มีพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอุทยาน และเขตป่าสงวนแห่งชาติโดยหมู่ที่ 10 บ้านพุเข็มทั้งหมด และส่วนใหญ่ของหมู่ที่ 5 บ้านแม่คะเมย อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ที่เหลือบางส่วนของหมู่ที่ 5 และทั้งหมดของหมู่ที่ 4, 9 หมู่ที่ 7 เกือบทั้งหมด หมู่ที่ 1 บางส่วน หมู่ที่ 3,6, 8 บางส่วนอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่ายางน้ำกลัดใต้ จะเห็นได้ว่าพื้นที่ประมาณร้อยละ 80 ของตำบลแก่งกระจาน อยู่ในเขตป่าแทบทั้งสิ้นทำให้การก่อสร้างหรือจะพัฒนาจะต้องได้รับอนุญาตจากกรมป่าไม้ให้ถูกต้องตามระเบียบเสียก่อน

ตำบลแก่งกระจาน มีเนื้อที่จำนวน 234,888 ไร่ หรือคิดเป็น 375.82 ตารางกิโลเมตร

ทิศเหนือ ติดกับตำบลยางน้ำกลัดใต้ อำเภอหนองหญ้าปล้อง

ทิศใต้ ติดกับตำบลสองพี่น้อง อำเภอแก่งกระจาน และตำบลกลัดหลวง อำเภอท่ายาง

ทิศตะวันออก ติดกับตำบลวังจันทร์ อำเภอแก่งกระจาน

ทิศตะวันตก ติดกับห้วยแม่เพรียง อำเภอแก่งกระจาน

ปัจจุบันตำบลแก่งกระจานมีประชากรทั้งสิ้น 7,349 คน จำนวนครัวเรือน 3,515 ครัวเรือน แยกเป็นชาย 3,699 คน หญิง 3,650 คน เป็นชาวไทยทั้งหมด และนับถือศาสนาพุทธ มีศาสนาอิสลามเป็นบางส่วน

มาตราส่วน : 1 : 50000

ภาพที่ 1 แผนที่ตั้งตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี
ที่มา: องค์การบริหารส่วนตำบลแก่งกระจาน (2548)

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรแยกเป็นรายหมู่บ้าน

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ประชากร จำนวน	เพศชาย	เพศหญิง	จำนวน ครัวเรือน
1.	บ้านแก่งกระจาน	1,411	737	674	698
2.	บ้านหนองหงษ์	267	129	138	144
3.	บ้านถ้ำเสือ	495	251	244	566
4.	บ้านลำตะเคียน	558	274	284	215
5.	บ้านแม่คะเมย	724	372	352	278
6.	บ้านวังนางนวล	413	192	221	145
7.	บ้านหนองเกตุ	448	229	219	154
8.	บ้านท่าเรือ	551	272	279	185
9.	บ้านน้ำทรัพย์	481	231	250	148
10.	บ้านพุเข็ม	320	178	142	164
11.	บ้านเขากลิ้ง	360	171	189	122
12.	บ้านเขาพระลาย	284	143	141	330
13.	บ้านต้นเกตุ	570	289	281	196
14.	บ้านพุดอน	467	231	236	170
รวมทั้งตำบล		7,349	3,699	3,650	3,515

ที่มา: องค์การบริหารส่วนตำบลแก่งกระจาน (2548)

โดยการศึกษาครั้งนี้จะทำการศึกษาที่ บ้านแม่คะเมย บ้านพุเข็ม ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งมีจำนวนประชากรจำนวน 1,044 คน

การเดินทาง

จากตัวจังหวัดเพชรบุรี ไปตามเส้นทางชะอำ-หัวหิน เมื่อถึงอำเภอท่ายาง ให้เลี้ยวขวามุ่งหน้าไปยังเขื่อนเพชรบุรี จากเขื่อนเพชรบุรี มุ่งหน้าไปเขื่อนแก่งกระจาน ระยะทางประมาณ 25 กิโลเมตร ก่อนถึงเขื่อนแก่งกระจาน ประมาณ 1 กิโลเมตร จะถึงองค์การบริหารส่วนตำบลแก่งกระจาน

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เขมราฐ (2543) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี กิ่งอำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และปัจจัยที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลได้แก่ ระดับการศึกษา รายได้ การรับรู้ข่าวสารและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

พนิดา (2543) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบึงบอระเพ็ดอยู่ในระดับต่ำ และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบึงบอระเพ็ดสรุปได้ดังนี้ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก การเข้ารับการอบรม การรับรู้ข่าวสาร สถานภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบึงบอระเพ็ดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) การใช้ประโยชน์จากบึงบอระเพ็ดมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบึงบอระเพ็ดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$) ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบึงบอระเพ็ดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) นอกจากนี้พบว่า อายุมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบึงบอระเพ็ด ส่วนระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบึงบอระเพ็ด

วิรุพห์ (2544) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ วัดปลักไม้ลาย ตำบลทุ่งขวาง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้วัดปลักไม้ลายอย่างมีนัยสำคัญได้แก่ได้แก่ ระยะทางระหว่างชุมชนจนถึงพื้นที่ป่า การใช้ประโยชน์สมุนไพร จำนวนแรงงานในครัวเรือน และขนาดของพื้นที่ที่ถือครอง

วสันต์ (2544) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และสัตว์ป่า ในพื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาสมโภชน์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี พบว่า ปัจจัยที่

มีผลต่อการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ระดับการศึกษา ตำแหน่งที่ได้รับ และความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องยิ่งที่จะมุ่งเน้นในการประชาสัมพันธ์ เพื่อเสริมสร้างความรู้ให้แก่ราษฎรกลุ่มเป้าหมาย นอกจากนี้ควรวางแผนการจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มศักยภาพป่าไม้ในการอำนวยประโยชน์อย่างสูงสุดและยั่งยืนแก่ชุมชนรายรอบพื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาสมโขชน์ต่อไป

จุลทอน (2545) ได้ทำการศึกษาลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนบริเวณป่าชุมชนปางสัก กิ่งอำเภอแม่เปิน จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชุมชนปางสัก ได้แก่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการอนุรักษ์ การมีประสบการณ์การอบรมและความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมป่าชุมชน

วันฉัตร (2546) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของทหารตามแนวชายแดนจากกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ฯ ผลการศึกษาพบว่า ทหารตามแนวชายแดนกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ฯ มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในระดับปานกลาง และจากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมกับตัวแปรที่ศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของทหารตามแนวชายแดนจากกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ฯ มีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษา ชั้นยศ ระยะเวลาในการรับราชการ และการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แต่การมีส่วนร่วมไม่มีความสัมพันธ์กับอายุ

สรศักดิ์ (2546) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ป่าชุมชน บ้านวังกะ ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ป่าชุมชนบ้านวังกะได้แก่ เชื้อชาติ ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และศรัทธา และความเชื่อมั่นในบทบาทพระสงฆ์

ธวัชชัย (2547) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้บ้านคลองทราย ตำบลวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ

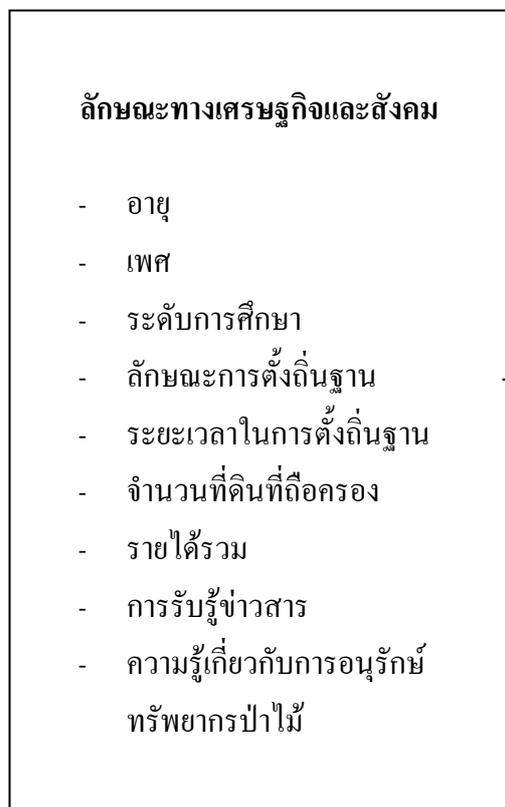
อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา การใช้ประโยชน์ ทรัพยากรป่าไม้และทัศนคติของประชาชนที่มีต่อผู้นำชุมชน

สุภนา (2547) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของแม่บ้านในการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้ในตำบลแสนทอง อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน พบว่า แม่บ้านเข้าร่วมกิจกรรมการ อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เฉลี่ย 16 กิจกรรมจากทั้งหมด 22 กิจกรรม ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 9 ตัวรวมกันคือ ระดับการศึกษา การได้รับข่าวสาร การติดต่อ ประสานงานกับหน่วยราชการ การเป็นสมาชิกกลุ่ม การได้รับการฝึกอบรมด้านการอนุรักษ์ การมี ความรู้ด้านทรัพยากรป่าไม้ การประกอบอาชีพหลัก การประกอบอาชีพรอง และรายได้มี ความสัมพันธ์กับตัวแปรตามคือ การมีส่วนร่วมของแม่บ้านในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

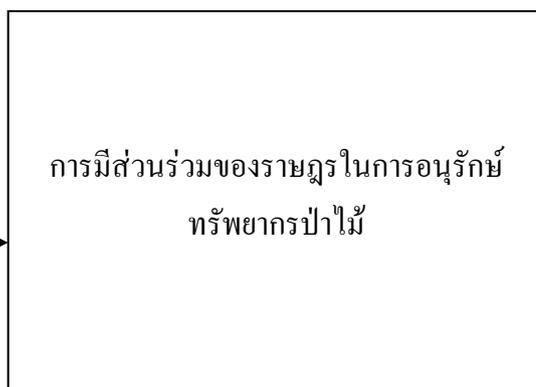
นันทนิตย์ (2548) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนบ้านปากคลอง จังหวัด ชุมพร พบว่า การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและค้นหาสาเหตุของปัญหาในการจัดการ ป่าชุมชนซึ่งสัมพันธ์กับการรับรู้ข่าวสารข้อมูล การใช้ประโยชน์จากป่าและรายได้ การมีส่วนร่วม ในการวางแผนการดำเนินงานด้านป่าชุมชนสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์จากป่า การฝึกอบรมด้าน ป่าไม้ และการรับรู้ข่าวสารข้อมูลการมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแผนที่วางไว้สัมพันธ์กับการ รับรู้ข่าวสารและการมีส่วนร่วมในการติดตาม ควบคุมการดำเนินกิจกรรมและประเมินผลงานที่ได้ ดำเนินการไปตามแผนมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ข่าวสารข้อมูลเช่นกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานไว้ว่า ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของราษฎรมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

1. อายุมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี
2. เพศมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี
3. ระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี
4. ลักษณะการตั้งถิ่นฐานมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี
5. ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี
6. จำนวนที่ดินถือครองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี
7. รายได้รวมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี
8. การรับรู้ข่าวสารมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี
9. ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

อุปกรณ์และวิธีการ

อุปกรณ์

1. อุปกรณ์เครื่องเขียน
2. แผนที่มาตราส่วน 1 : 50,000
3. แบบสอบถามที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น
4. เครื่องคอมพิวเตอร์

วิธีการ

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย วิทยานิพนธ์ บทความ และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.2 เก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพพื้นที่ทั่วไปของ หมู่บ้านแม่กะเมย และ หมู่บ้านพู่เข็ม ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

2. สร้างแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย

สร้างแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจทั่วไปของราษฎร

ส่วนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจของราษฎรเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

โดยให้ตอบคำถามถ้าตอบถูกให้ 1 คะแนน และตอบผิดให้ 0 คะแนน และกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนความรู้เป็น 2 ระดับ คือ ระหว่าง 1 – 15 คะแนน หมายถึงมีความรู้ระดับน้อย และระหว่าง 16 – 20 คะแนน หมายถึงมีความรู้ระดับมาก

ส่วนที่ 3 ระดับของการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยให้คะแนนเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละระดับ ดังนี้

ระดับการมีส่วนร่วม	คะแนน
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

เมื่อรวบรวมและแจกแจงความถี่แล้ว ใช้ค่าเฉลี่ยในการมีส่วนร่วม นำมาแบ่งระดับการมีส่วนร่วมออกเป็น 2 ระดับ โดยใช้เกณฑ์ในการแบ่งดังต่อไปนี้

คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 2.58 เท่ากับ ระดับน้อย หมายความว่า การมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ยมากกว่า 2.58 เท่ากับ ระดับมากหมายความว่า การมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อยู่ในระดับมาก

3. การทดสอบแบบสอบถาม

ทำการทดสอบเครื่องมือโดยการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดสอบความเที่ยงตรง (validity) และความเชื่อมั่น (reliability) กับราษฎรในตำบลสองพี่น้อง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรีจำนวน 30 ตัวอย่าง ซึ่งประกอบด้วย

1. การหาความเที่ยงตรง (validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการ

ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) ของข้อคำถามแต่ละข้อว่าตรงตามเนื้อหา และจุดมุ่งหมายของการวิจัยครั้งนี้หรือไม่ จากนั้นนำไปปรับปรุงแก้ไขเพื่อกำหนดการในขั้นตอนต่อไป

2. ความเชื่อมั่น (reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองกับราษฎรในตำบลสองพี่น้อง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา แต่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายที่จะศึกษา จำนวน 30 ราย แล้วนำไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นรายข้อ (item analysis) โดยวิธีการหาความสอดคล้องภายใน (internal consistency method) และหาความเชื่อมั่นรวมโดยวิธีการของ Cronbach (บุญเรียง,2533) ได้ค่าความเชื่อมั่นการมีส่วนร่วม = .9403

4. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทนในการศึกษาโดยค้นหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตร Yamane(1973) ดังนี้ คือ

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย n = จำนวนของกลุ่มที่ใช้เป็นตัวแทนของราษฎรทั้งหมด

N = จำนวนราษฎรทั้งหมดที่ใช้ในการศึกษา = 1,044 ราย

e = ค่าความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการสุ่มตัวอย่าง (e=0.05)

กำหนดความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างเท่ากับ 0.05 ได้ตัวอย่าง จำนวน 290 ราย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (descriptive method) โดยการนำเอาข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในพื้นที่ชั้นทุติยภูมิ เกี่ยวกับความเป็นมาของราษฎรในตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี และนโยบายพื้นฐานของหน่วยงานภาครัฐ เกี่ยวกับการบริหารจัดการ

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มาประมวลวิเคราะห์เรียบเรียง เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงต่อเนื่อง และเข้าใจง่ายขึ้น การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสอบถามในแบบสอบถาม โดยการนำข้อมูลมารวม และแจกแจงในรูปค่าสถิติอย่างง่าย เช่น การแจกแจงความถี่ (frequency distribution) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าร้อยละ (percentage) ของข้อมูลด้านเศรษฐกิจ สังคม และคำถามอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแจกแจงรายละเอียดในรูปแบบตารางร้อยละประกอบการอธิบาย

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (relationship analysis) ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ จะนำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยใช้การประมวลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้วิธีไคสแควร์ (chi-square) เพื่อทำการวิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ทางสถิติ ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์ เพื่อให้ทราบถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยทางเศรษฐกิจสังคม ด้านต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ผลและวิจารณ์

ผลการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี เป็นการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจทั่วไปของราษฎร ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และระดับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และการทดสอบสมมติฐาน โดยเสนอผลการศึกษาเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของราษฎร

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ตอนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของราษฎร

การศึกษาลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของราษฎร ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี เป็นการศึกษาเกี่ยวกับข้อมูล ดังต่อไปนี้ (ตารางที่ 2)

1. อายุ

อายุ ผลการศึกษาเกี่ยวกับอายุของราษฎรพบว่า ราษฎรส่วนใหญ่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป ร้อยละ 37.2 รองลงมาอายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี ร้อยละ 35.9 และมีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี ร้อยละ 26.9 โดยมีอายุเฉลี่ย 37.79 ปี ราษฎรมีอายุมากที่สุด 78 ปี อายุน้อยที่สุด 15 ปี

2. เพศ

ผลการศึกษาพบว่า รายนุรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 55.2 และเป็นเพศหญิง ร้อยละ 44.8

3. สัญชาติ

ผลการศึกษาพบว่า รายนุรที่เป็นกลุ่มเป้าหมายทั้งหมดมีสัญชาติไทย

4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

ผลการศึกษาพบว่า รายนุรส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนระหว่าง 4 – 6 คน ร้อยละ 48.6 รองลงมา มีจำนวนสมาชิกระหว่าง 1 - 3 คน โดยมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนสูงสุด 10 คน ต่ำสุด 1 คน และเฉลี่ย 3.74 คน

5. ระดับการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า รายนุรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 50.7 รองลงมาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 20.3 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 19.7 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า ร้อยละ 6.9 และจบการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า ร้อยละ 2.4

6. ลักษณะการตั้งถิ่นฐานในท้องถิ่น

ผลการศึกษาพบว่า รายนุรส่วนใหญ่มาจากที่อื่นและอยู่ที่นี้ ร้อยละ 62.4 และ อยู่ที่นี้ตั้งแต่เกิด ร้อยละ 37.6

7. การย้ายมาจากที่อื่นและมาตั้งถิ่นฐานอยู่ในท้องถิ่น

ผลการศึกษาพบว่า ราษฎรส่วนใหญ่ ตั้งถิ่นฐานอยู่ในท้องถิ่นเป็นระยะเวลา 21 ปีขึ้นไป ร้อยละ 37.0 รองลงมา ตั้งถิ่นฐานอยู่ในท้องถิ่นระหว่าง 11 – 20 ปี ร้อยละ 33.7 และ ตั้งถิ่นฐานอยู่ในท้องถิ่นระหว่าง 1 – 10 ปี ร้อยละ 29.3 โดยมีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานอยู่ในท้องถิ่นสูงสุด 40 ปี ต่ำสุด 1 ปี และเฉลี่ย 18.31 ปี

8. ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน

ผลการศึกษาพบว่า ราษฎรส่วนใหญ่ตั้งถิ่นฐานเป็นระยะเวลา 26 ปีขึ้นไป ร้อยละ 35.8 รองลงมา ตั้งถิ่นฐานเป็นระยะเวลาระหว่าง 1 – 15 ปี ร้อยละ 25.9 ตั้งถิ่นฐานเป็นระยะเวลาระหว่าง 16 – 20 ปี ร้อยละ 21.7 และ ตั้งถิ่นฐานเป็นระยะเวลาระหว่าง 21 – 25 ปี ร้อยละ 16.6 โดยมีระยะเวลาการตั้งถิ่นฐานสูงสุด 63 ปี ต่ำสุด 1 ปี และเฉลี่ย 22.97 ปี

9. การมีที่ดินทำกิน

ผลการศึกษาพบว่า ราษฎรส่วนใหญ่ มีที่ดินทำกิน ร้อยละ 73.1 และ ไม่มีที่ดินทำกิน ร้อยละ 26.9

10. จำนวนที่ดินถือครอง

ผลการศึกษาพบว่า ราษฎรส่วนใหญ่มีจำนวนที่ดินถือครองระหว่าง 1 – 10 ไร่ ร้อยละ 38.3 รองลงมามีที่ดินถือครอง 11 ไร่ขึ้นไป ร้อยละ 34.8 และ ไม่มีที่ดินถือครอง ร้อยละ 26.9 โดยมีจำนวนที่ดินถือครองสูงสุด 200 ไร่ ต่ำสุด 1 ไร่ และเฉลี่ย 16.80 ไร่

11. ลักษณะการถือครอง

ผลการศึกษาพบว่า ราษฎรส่วนใหญ่ลักษณะการถือครองเป็นของตนเอง ร้อยละ 68.3 รองลงมา ไม่มีพื้นที่ถือครอง ร้อยละ 26.9 และ ลักษณะการถือครองโดยการเช่าที่ดินทำกิน และ อาศัยทำกินกับผู้อื่น เท่ากันทั้ง 2 จำนวน ร้อยละ 2.8

12. การใช้ประโยชน์ที่ดิน

ผลการศึกษาพบว่า ราษฎรส่วนใหญ่ใช้ประโยชน์ที่ดินทำกินโดยการทำไร่ ทำสวน ทำนา ร้อยละ 80.7 รองลงมา เป็นที่อยู่อาศัย ร้อยละ 73.1 เลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 37.7 และอื่น ๆ ร้อยละ 1.4

13. อาชีพหลัก

ผลการศึกษาพบว่า ราษฎรส่วนใหญ่อาชีพหลักเกษตรกรรม ร้อยละ 40.7 รองลงมา อาชีพรับจ้าง ร้อยละ 34.8 อาชีพค้าขาย ร้อยละ 13.5 และ อาชีพรับราชการ ร้อยละ 11.1

14. อาชีพรอง

ผลการศึกษาพบว่า ราษฎรส่วนใหญ่ไม่มีอาชีพรอง ร้อยละ 57.6 รองลงมาอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 29.3 อาชีพรับจ้าง ร้อยละ 12.4 และ อาชีพค้าขาย ร้อยละ 0.7

15. รายได้รวม

ผลการศึกษาพบว่า ราษฎรส่วนใหญ่มีรายได้รวมต่ำกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท ร้อยละ 33.1 รองลงมา มีรายได้รวม 15,001 บาทขึ้นไป ร้อยละ 29.3 มีรายได้รวมระหว่าง 15,001 – 30,000 บาท ร้อยละ 26.6 และ มีรายได้รวมระหว่าง 30,001 – 45,000 บาท ร้อยละ 11.0 โดยมีรายได้รวมสูงสุด 360,000 บาท ต่ำสุด 0 บาท และเฉลี่ย 43,118.97 บาท

16. ความเพียงพอของรายได้ในครัวเรือน

ผลการศึกษาพบว่า ราษฎรส่วนใหญ่มีความเพียงพอแต่ไม่เหลือเงินออม ร้อยละ 40.0 รองลงมา ไม่เพียงพอ ร้อยละ 37.9 และ มีความเพียงพอมีเงินออม ร้อยละ 22.1

17. แหล่งเงินกู้

ผลการศึกษาพบว่า ราษฎรส่วนใหญ่ไม่ระบุแหล่งเงินกู้ ร้อยละ 56.4 รองลงมา กู้จาก สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน ร้อยละ 16.4 กู้จาก ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ร้อยละ 10.8 กู้จาก กองทุนหมู่บ้าน และเพื่อนบ้าน จำนวนเท่ากัน ร้อยละ 7.3 และ กู้จากธนาคารพาณิชย์ ร้อยละ 1.8

18. การได้รับรู้ข่าวสาร

ผลการศึกษาพบว่า ราษฎรส่วนใหญ่ เคยรับรู้ข่าวสาร ร้อยละ 97.9 และ ไม่เคยรับรู้ ร้อยละ 2.1

19. แหล่งข้อมูลข่าวสาร

ผลการศึกษาพบว่า ราษฎรส่วนใหญ่รับรู้ข่าวสารจากโทรทัศน์ ร้อยละ 71.8 รองลงมา รับรู้ ข่าวสารจากวิทยุ ร้อยละ 42.6 รับรู้จากเจ้าหน้าที่ทางราชการ ร้อยละ 38.0 รับรู้ข่าวสารจากเพื่อนบ้าน ร้อยละ 30.6 รับรู้ข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ ร้อยละ 25.0 และ รับรู้ข่าวสารจากแหล่งอื่น ๆ ร้อยละ 4.9

20. จำนวนครั้งที่ได้รับรู้ข่าวสาร

ผลการศึกษาพบว่า ราษฎรส่วนใหญ่รับรู้ข่าวสาร 1 – 3 ครั้งต่อสัปดาห์ ร้อยละ 69.7 รองลงมา รับรู้ข่าวสารมากกว่า 6 ครั้งต่อสัปดาห์ ร้อยละ 15.8 และ รับรู้ข่าวสาร 4 -6 ครั้งต่อสัปดาห์ ร้อยละ 14.4

21. ประเภทของข้อมูลข่าวสาร

ผลการศึกษาพบว่า ราษฎรส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการดูแลสุขภาพไม่ ร้อยละ 42.6 รองลงมา ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ร้อยละ 39.8 ได้รับข้อมูล ข่าวสารด้านการป้องกันไฟฟ้า ร้อยละ 37.0 และ ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน ร้อยละ 25.4

22. การนำข้อมูลข่าวสารไปใช้ประโยชน์

ผลการศึกษาพบว่า ราษฎรส่วนใหญ่ได้นำข้อมูลข่าวสารไปใช้ประโยชน์ ร้อยละ 87.3 และไม่ได้นำข้อมูลข่าวสารไปใช้ประโยชน์ ร้อยละ 12.7

23. จำนวนแปลงที่ดินที่ถือครอง

ผลการศึกษาพบว่า ราษฎรส่วนใหญ่ถือครองที่ดิน จำนวน 1 แปลง ร้อยละ 67.2 รองลงมา ไม่ระบุ ร้อยละ 26.8 ถือครองที่ดินจำนวน 2 แปลง ร้อยละ 4.9 และถือครองที่ดิน จำนวน 3 แปลง ร้อยละ 1.1

24. ขนาดที่ดินที่ถือครอง

ผลการศึกษาพบว่า ราษฎรส่วนใหญ่มีขนาดที่ดินถือครองระหว่าง 1 – 10 ไร่ ร้อยละ 37.2 รองลงมา ถือครองที่ดิน 11 ไร่ขึ้นไป ร้อยละ 35.9 และ ไม่มีที่ดินถือครอง ร้อยละ 26.9 โดยมีขนาดที่ดินที่ถือครองสูงสุด 200 ไร่ ต่ำสุด 0 ไร่ และเฉลี่ย 12.39 ไร่

25. ประเภทกรรมสิทธิ์ในที่ดิน

ผลการศึกษาพบว่า ราษฎรส่วนใหญ่ที่ดินมีเอกสารสิทธิ์ ร้อยละ 86.3 รองลงมา ไม่มีเอกสารสิทธิ์ ร้อยละ 17.5 และ ที่ดินบุกเบิกใหม่ ร้อยละ 1.4

26. ทำเลที่ตั้งของพื้นที่

ผลการศึกษาพบว่า ราษฎรส่วนใหญ่มีทำเลที่ตั้งอยู่นอกเขตอุทยาน ร้อยละ 96.7 และ อยู่ในเขตอุทยาน ร้อยละ 4.2

27. ลักษณะการใช้ประโยชน์จากพื้นที่

ผลการศึกษาพบว่า ราษฎรส่วนใหญ่ใช้พื้นที่เพื่อเพาะปลูก ร้อยละ 88.7 ใช้เป็นที่อยู่อาศัย ร้อยละ 88.2 และ อื่น ๆ ร้อยละ 6.6

28. การใช้พื้นที่เพาะปลูก

ผลการศึกษาพบว่า ราษฎรส่วนใหญ่ใช้พื้นที่เพาะปลูกทุกปีเต็มพื้นที่ ร้อยละ 48.6 รองลงมา ปลูกไม่ทุกปีไม่เต็มพื้นที่ ร้อยละ 32.1 ปลูกทุกปีไม่เต็มพื้นที่ ร้อยละ 20.8 และ ปลูกไม่ทุกปีเต็มพื้นที่ ร้อยละ 7.5

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของราษฎรจำแนกตามลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม

n = 290		
ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม	จำนวน	ร้อยละ
1. อายุ (ปี)		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 30	104	35.9
31 -40 ปี	78	26.9
41 ปีขึ้นไป	108	37.2
อายุสูงสุด 78 ปี อายุต่ำสุด 15 ปี อายุเฉลี่ย 37.79 ปี		
2. เพศ		
ชาย	160	55.2
หญิง	130	44.8
3. สัญชาติ		
ไทย	290	100.0
4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)		
ไม่ระบุ	28	9.7
1 – 3	96	33.1
4 – 6	141	48.6
7 คนขึ้นไป	25	8.6
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนสูงสุด 10 คน ต่ำสุด 1 คน เฉลี่ย 3.74 คน		

ตารางที่ 2 (ต่อ)

n = 290		
ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม	จำนวน	ร้อยละ
5. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	147	50.7
มัธยมศึกษาตอนต้น	57	19.7
มัธยมศึกษาตอนปลาย	59	20.3
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	7	2.4
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	20	6.9
6. ลักษณะการตั้งถิ่นฐานในท้องถิ่น		
อยู่ที่นั่นตั้งแต่เกิด	109	37.6
มาจากที่อื่นและอยู่ที่นี่	181	62.4
7. การย้ายมาจากที่อื่นและมาตั้งถิ่นฐานอยู่ในท้องถิ่น (ปี) (n = 181)		
1 – 10	53	29.3
11 – 20	61	33.7
21 ปีขึ้นไป	67	37.0
การย้ายมาจากที่อื่นและมาตั้งถิ่นฐานสูงสุด 40 ปี ต่ำสุด 1 ปี เฉลี่ย 18.31 ปี		
8. ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน (ปี)		
1 – 15	75	25.9
16 – 20	63	21.7
21 - 25	48	16.6
26 ปีขึ้นไป	104	35.8
ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานสูงสุด 63 ปี ต่ำสุด 1 ปี เฉลี่ย 22.97 ปี		
9. การมีที่ดินทำกิน		
ไม่มีที่ดินทำกิน	78	26.9
มีที่ดินทำกิน	212	73.1

ตารางที่ 2 (ต่อ)

n = 290		
ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม	จำนวน	ร้อยละ
10. จำนวนที่ดินถือครอง (ไร่)		
ไม่มีที่ดินถือครอง	78	26.9
1 – 10	111	38.3
11 ไร่ขึ้นไป	101	34.8
จำนวนที่ดินถือครองสูงสุด 200 ไร่ ต่ำสุด 1 ไร่ เฉลี่ย 16.80 ไร่		
11. ลักษณะการถือครอง *		
ไม่มีพื้นที่ถือครอง	78	26.9
เป็นของตนเอง	198	68.3
เช่าที่ดินทำกิน	8	2.8
อาศัยทำกินกับผู้อื่น	8	2.8
12. การใช้ประโยชน์ในที่ดิน *		
ทำไร่ ทำสวน ทำนา	171	80.7
ที่อยู่อาศัย	155	73.1
เลี้ยงสัตว์	80	37.7
อื่น ๆ	3	1.4
13. อาชีพหลัก		
เกษตรกรรม	118	40.7
รับจ้าง	101	34.8
ค้าขาย	39	13.5
รับราชการ	32	11.0
14. อาชีพรอง		
ไม่มี	167	57.6
เกษตรกรรม	85	29.3
รับจ้าง	36	12.4
ค้าขาย	2	0.7

ตารางที่ 2 (ต่อ)

	n = 290	
ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม	จำนวน	ร้อยละ
15. รายได้รวม (บาท)		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 15,000	96	33.1
15,001 – 30,000	85	29.3
30,001 – 45,000	77	26.6
45,001 บาทขึ้นไป	32	11.0
รายได้รวมสูงสุด 360,000 บาท ต่ำสุด 0 บาท เฉลี่ย 43,118.97 บาท		
16. ความเพียงพอของรายได้ในครัวเรือน		
ไม่เพียงพอ	110	37.9
เพียงพอมีเงินออม	64	22.1
เพียงพอแต่ไม่เหลือเงินออม	116	40.0
17. แหล่งเงินกู้ (n = 110)		
ไม่ระบุ	62	56.4
กองทุนหมู่บ้าน	8	7.3
สหกรณ์เครดิตยูเนียน	18	16.4
ธนาคารพาณิชย์	2	1.8
เพื่อนบ้าน	8	4.3
ธ.ก.ส.	12	10.8
18. การได้รับรู้ข่าวสาร		
ไม่เคย	6	2.1
เคย	284	97.9
19. แหล่งข้อมูลข่าวสาร *		
โทรทัศน์	204	71.8
วิทยุ	121	42.6
เพื่อนบ้าน	87	30.6
เจ้าหน้าที่ของทางราชการ	108	38.0
หนังสือพิมพ์	71	25.0
อื่น ๆ	14	4.9

ตารางที่ 2 (ต่อ)

			n = 290
ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม	จำนวน	ร้อยละ	
20. จำนวนครั้งที่ได้รับรู้ข่าวสาร (n = 284)			
1 -3 ครั้งต่อสัปดาห์	198	69.7	
4 – 6 ครั้งต่อสัปดาห์	41	14.4	
มากกว่า 6 ครั้งต่อสัปดาห์	45	15.8	
21. ประเภทของข้อมูลข่าวสาร *			
การดูแลป่าไม้	121	42.6	
การใช้ประโยชน์ที่ดิน	72	25.4	
การป้องกันไฟป่า	105	37.0	
การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	113	39.8	
22. การนำข้อมูลข่าวสารไปใช้ประโยชน์			
ไม่เคย	36	12.7	
เคย	248	87.3	
23. จำนวนแปลงที่ดินที่ถือครอง (n=284)			
ไม่ระบุ	76	26.8	
1 แปลง	191	67.2	
2 แปลง	14	4.9	
3 แปลง	3	1.1	
24. ขนาดที่ดินที่ถือครอง (ไร่)			
ไม่มี	78	26.9	
1 – 10	108	37.2	
11 ไร่ขึ้นไป	104	35.9	
ขนาดที่ดินที่ถือครองสูงสุด 200 ไร่ ต่ำสุด 0 ไร่ เฉลี่ย 12.39 ไร่			
25. ประเภทกรรมสิทธิ์ในที่ดิน * (n = 212)			
มีเอกสารสิทธิ์	183	86.3	
ไม่มีเอกสารสิทธิ์	37	17.5	
ที่ดินบุกเบิกใหม่	3	1.4	

ตารางที่ 2 (ต่อ)

			n = 290
ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม	จำนวน	ร้อยละ	
26. ทำเลที่ตั้ง * (n = 212)			
ในเขตอุทยาน	9	4.2	
นอกเขตอุทยาน	205	96.7	
27. การใช้ประโยชน์จากพื้นที่ * (n = 212)			
ที่อยู่อาศัย	187	88.2	
ที่เพาะปลูก	188	88.7	
อื่น ๆ	14	6.6	
28. การใช้พื้นที่เพาะปลูก * (n = 212)			
ปลูกทุกปีเต็มพื้นที่	103	48.6	
ปลูกทุกปีไม่เต็มพื้นที่	44	20.8	
ปลูกไม่ทุกปีเต็มพื้นที่	16	7.5	
ปลูกไม่ทุกปีไม่เต็มพื้นที่	68	32.1	

* ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

การศึกษาความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของราษฎร ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี วิเคราะห์ข้อมูลโดยการให้คะแนนการตอบคำถาม ซึ่งมี 2 ลักษณะ คือ ตอบผิด และตอบถูก โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน คือ คำถามที่เป็นเชิงบวกในข้อ 2, 3, 4, 6, 8, 9, 11, 12, 13, 16, 18 และ 20 เมื่อตอบคำถามถูกจะได้ 1 คะแนน และถ้าตอบคำถามผิด จะได้ 0 คะแนน และคำถามเชิงลบในข้อ 1, 5, 7, 10, 14, 15, 17 และ 19 เมื่อตอบคำถามว่าถูกจะได้ 0 คะแนน และถ้าตอบผิดจะได้ 1 คะแนน

ผลการศึกษาพบว่า สำหรับคำถามเชิงบวก ราษฎรส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม่ว่า การอนุรักษ์ป่าไม้ทำได้โดยให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมดูแลรักษา ร้อยละ 95.5 รองลงมา ป่าไม้ช่วยลดการกร่อนของดิน ร้อยละ 92.8 และ การปลูกสวนป่ามีส่วนช่วยในการ

อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ร้อยละ 92.1 สำหรับคำถามเชิงลบ พบว่า ราษฎรส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจว่า การนำของป่าที่หายากมาจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวถือว่าการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ร้อยละ 78.6 การตัดไม้ขนาดใหญ่เป็นการช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ร้อยละ 75.5 ทรัพยากรป่าไม้ให้มีความสำคัญต่อชุมชนที่อยู่บริเวณใกล้เคียงเพียงเท่านั้น ร้อยละ 66.2 (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

รายการ	n = 290				
	เฉลย	ถูก	ผิด	ค่าเฉลี่ย	S.D.
1. การอนุรักษ์เป็นการเก็บรักษาไว้โดยไม่ใช้ประโยชน์ใดๆ	✗	117(40.3)	173(59.7)	0.40	0.49
2. การอนุรักษ์ป่าไม้ทำได้โดยให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมดูแลรักษา	✓	277(95.5)	13(4.5)	0.96	0.21
3. ป่าไม้ช่วยลดความรุนแรงในการไหลบ่าของกระแสน้ำ	✓	276(95.2)	14(4.8)	0.95	0.21
4. ป่าไม้ช่วยลดการกร่อนของดิน	✓	269(92.8)	21(7.2)	0.93	0.26
5. การเผาป่าเป็นวิธีการที่ดีในการรักษาความสมบูรณ์ของดิน	✗	186(64.1)	104(35.9)	0.64	0.48
6. การปลูกพืชคลุมดินมีส่วนช่วยในการรักษาความชุ่มชื้นของดิน	✓	264(91.0)	26(9.0)	0.91	0.29
7. การใช้สารเคมีเพื่อป้องกันและกำจัดศัตรูพืชไม่มีผลเสียต่อสภาพดิน	✗	173(59.7)	117(40.3)	0.60	0.49
8. การใช้ไม้อย่างประหยัดถือว่าการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้	✓	238(82.1)	52(17.9)	0.82	0.38
9. การปลูกสวนป่ามีส่วนช่วยในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้	✓	267(92.1)	23(7.9)	0.92	0.27
10. การตัดไม้ขนาดใหญ่เป็นการช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้	✗	219(75.5)	71(24.5)	0.76	0.43
11. การทำการเกษตรในแหล่งต้นน้ำลำธารทำให้แหล่งน้ำได้รับสารเคมีและเกิดความเสียหาย	✓	200(69.0)	90(31.0)	0.69	0.46
12. การปลูกป่าทดแทนพื้นที่เสื่อมโทรมจัดเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อย่างหนึ่ง	✓	256(88.3)	34(11.7)	0.88	0.32

ตารางที่ 3 (ต่อ)

รายการ	เฉลี่ย	ถูก	ผิด	n = 290	
				ค่าเฉลี่ย	S.D.
13. การสะสมของใบไม้แห้งเป็นสาเหตุหนึ่งของการเกิดไฟป่า	✓	196(67.6)	94(32.4)	0.68	0.47
14. การทำไร่เลื่อนลอยในแหล่งต้นน้ำลำธารเป็นการเพิ่มความสมบูรณ์ให้กับป่าไม้	✗	178(61.4)	112(38.6)	0.61	0.49
15. การนำของป่าที่หายากมาจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวถือว่าการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้	✗	228(78.6)	62(21.4)	0.79	0.41
16. การส่งเสริมให้คนในชุมชนมีการปลูกไม้เศรษฐกิจ ถือเป็นการช่วยป้องกันและลดการลักลอบตัดไม้	✓	258(89.0)	32(11.0)	0.89	0.31
17. ทรัพยากรป่าไม้ให้ความสำคัญต่อชุมชนที่อยู่บริเวณใกล้เคียงเพียงเท่านั้น	✗	192(66.2)	98(33.8)	0.66	0.47
18. การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ดีที่สุดคือ การสร้างจิตสำนึกให้กับราษฎรในชุมชน	✓	237(81.7)	53(18.3)	0.82	0.39
19. ทรัพยากรป่าไม้เป็นทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไปไม่สามารถสร้างขึ้นมาใหม่ได้	✗	149(51.4)	141(48.6)	0.51	0.50
20. การปฏิบัติตามกฎหมายป่าไม้อย่างเคร่งครัด จะช่วยลดการทำลายป่าไม้ได้	✓	227(78.3)	63(21.7)	0.78	0.41

เมื่อพิจารณาจากคะแนนที่ได้รับจากการตอบคำถามระหว่าง 1 – 15 คะแนนถือว่ามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ระดับน้อย และมีคะแนนความรู้ระหว่าง 16 – 20 คะแนนถือว่ามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ระดับมาก

ผลการศึกษาพบว่า ราษฎรส่วนใหญ่มีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มาก ร้อยละ 52.8 และมีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพียง ร้อยละ 47.2 (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละจำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ระดับความรู้	จำนวน	ร้อยละ
ระดับความรู้มาก	153	52.8
ระดับรู้น้อย	137	47.2
รวม	290	100.00

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

การศึกษาการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี แบ่งการมีส่วนร่วมเป็น 3 ด้านคือ การมีส่วนร่วมในด้านการวางแผน การมีส่วนร่วมในด้านร่วมปฏิบัติงาน และการมีส่วนร่วมในด้านประเมินผลงาน โดยการให้คะแนนการตอบคำถามซึ่งมี 5 ลักษณะคือ มีส่วนร่วมมากที่สุดจะได้ 5 คะแนน มีส่วนร่วมมากจะได้ 4 คะแนน มีส่วนร่วมปานกลางจะได้ 3 คะแนน มีส่วนร่วมน้อยจะได้ 2 คะแนน และมีส่วนร่วมน้อยที่สุดจะได้ 1 คะแนน ราษฎรผู้ใดได้คะแนนจากการตอบคำถามสูงแสดงถึงการมีส่วนร่วมมากในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และใช้ค่าคะแนนเฉลี่ยในการกำหนดเกณฑ์โดยถ้าได้คะแนนต่ำกว่า 2.58 ถือว่ามีส่วนร่วมในระดับน้อย ถ้าได้คะแนนมากกว่า 2.58 ถือว่ามีส่วนร่วมในระดับมาก ผลการศึกษาสรุปได้ ดังนี้ (ตารางที่ 5)

1. การมีส่วนร่วมในด้านการวางแผน

การศึกษาการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ด้านการวางแผน แบ่งข้อคำถามออกเป็น 4 ข้อ ผลการศึกษาพบว่า ราษฎรมีส่วนร่วมในด้านการวางแผนภาพรวมระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 2.59) โดยมีส่วนร่วมในระดับมากในประเด็นศึกษาปัญหาของทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่ชุมชน (ค่าเฉลี่ย 2.70) และศึกษาปัญหาความต้องการของชาวบ้านในชุมชน (ค่าเฉลี่ย 2.61) และมีส่วนร่วมในระดับน้อยประเด็น ร่วมศึกษาความต้องการของชาวบ้านในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ (ค่าเฉลี่ย 2.55) และเสนอปัญหาของทรัพยากรป่าไม้ต่อชุมชน (ค่าเฉลี่ย 2.51)

2. การมีส่วนร่วมในด้านการปฏิบัติงาน

การศึกษามีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ด้านการปฏิบัติงาน แบ่งข้อคำถามออกเป็น 6 ข้อ ผลการศึกษาพบว่า ราษฎรมีส่วนร่วมในด้านการปฏิบัติงานภาพรวม ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 2.70) โดยมีส่วนร่วมในระดับมากทุกประเด็น ได้แก่ ร่วมปลูกป่า ร่วมป้องกันไฟป่า เพื่อแก้ปัญหาด้านทรัพยากรป่าไม้ (ค่าเฉลี่ย 3.03) ร่วมปฏิบัติงานด้านอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย (ค่าเฉลี่ย 2.73) ร่วมแจ้งเบาะแส ร่วมเข้าเวรยามในการดูแลทรัพยากรป่าไม้ตามความเหมาะสมของคนในชุมชน (ค่าเฉลี่ย 2.65) ร่วมเวทีชาวบ้านเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้านอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ (ค่าเฉลี่ย 2.61) ร่วมประชุมแก้ไขปัญหาด้านป่าไม้ที่เกิดขึ้นในชุมชน (ค่าเฉลี่ย 2.59) และ ร่วมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อพบปะพูดคุย ปรึกษาถึงปัญหาของทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน (ค่าเฉลี่ย 2.58)

3. การมีส่วนร่วมในด้านประเมินผลงาน

การศึกษามีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ด้านการประเมินผลงาน แบ่งข้อคำถามออกเป็น 3 ข้อ ผลการศึกษาพบว่า ราษฎรมีส่วนร่วมในด้านการประเมินผลงานภาพรวมระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.32) โดยมีส่วนร่วมในระดับน้อยทุกประเด็นคือ ติดตามผลด้านทรัพยากรป่าไม้ที่ได้ปฏิบัติในชุมชนแล้ว (ค่าเฉลี่ย 2.40) ตรวจสอบผลในการแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน (ค่าเฉลี่ย 2.29) และนำเสนอผลและความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ค่าเฉลี่ย 2.26)

4. การมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในภาพรวม

การศึกษามีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในภาพรวมพบว่า ราษฎรมีส่วนร่วมในภาพรวมระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.58)

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของราษฎรจำแนกตามการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

n = 290

ประเด็น	ระดับการมีส่วนร่วม					\bar{X}	S.D.	แปล ความ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
<u>การมีส่วนร่วมในด้านการวางแผน</u>								
1. ศึกษาปัญหาของทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่ชุมชน	28 (9.7)	32 (11.0)	106 (36.6)	73 (25.2)	51 (17.5)	2.70	1.17	มาก
2. เสนอปัญหาของทรัพยากรป่าไม้ต่อชุมชน	13 (4.5)	46 (15.9)	82 (28.3)	84 (29.0)	65 (22.3)	2.51	1.14	มาก
3. ศึกษาปัญหาความต้องการของชาวบ้านในชุมชน	20 (6.9)	49 (16.9)	82 (28.3)	75 (25.8)	64 (22.1)	2.61	1.20	มาก
4. ร่วมศึกษาความต้องการของชาวบ้านในการจัดการทรัพยากรป่าไม้	18 (6.2)	41 (14.1)	84 (29.0)	87 (30.0)	6 (25.7)	2.55	1.15	น้อย
เฉลี่ย						2.59	1.08	มาก
<u>การมีส่วนร่วมในด้านการปฏิบัติงาน</u>								
1. ร่วมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อพบปะพูดคุย ปรึกษาถึงปัญหาของทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน	18 (6.2)	40 (13.8)	85 (29.3)	96 (33.1)	51 (17.6)	2.58	1.12	มาก
2. ร่วมประชุมแก้ไขปัญหาด้านป่าไม้ที่เกิดขึ้นในชุมชน	11 (3.8)	48 (16.6)	97 (33.4)	78 (26.9)	56 (19.3)	2.59	1.09	มาก
3. ร่วมเวทีชาวบ้านเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้านอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้	16 (5.5)	37 (12.8)	103 (35.5)	87 (30.0)	47 (16.2)	2.61	1.07	มาก
4. ร่วมปลูกป่า ร่วมป้องกันไฟป่าเพื่อแก้ปัญหาด้านทรัพยากรป่าไม้	27 (9.4)	72 (24.8)	97 (33.4)	71 (24.5)	23 (7.9)	3.03	1.09	มาก
5. ร่วมแจ้งเบาะแส ร่วมเข้าเวรยามในการดูแลทรัพยากรป่าไม้ตามความเหมาะสมของคนในชุมชน	15 (5.2)	47 (16.2)	97 (33.4)	83 (28.6)	48 (16.6)	2.65	1.09	มาก
6. ร่วมปฏิบัติงานด้านอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย	18 (6.2)	56 (19.4)	90 (31.0)	83 (28.6)	43 (14.8)	2.73	1.12	มาก
เฉลี่ย						2.70	0.96	มาก

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ประเด็น	ระดับการมีส่วนร่วม					\bar{X}	S.D.	แปล ความ
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
	การมีส่วนร่วมในด้านประเมินผลงาน							
1. ติดตามผลด้านทรัพยากรป่าไม้ที่ได้ ปฏิบัติในชุมชนแล้ว	14 (4.8)	36 (12.4)	81 (27.9)	80 (27.6)	79 (27.3)	2.40	1.15	น้อย
2. ตรวจสอบผลในการแก้ไขปัญหาด้าน ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน	15 (5.2)	30 (10.3)	67 (23.1)	89 (30.7)	89 (30.7)	2.29	1.16	น้อย
3. นำเสนอผลและความก้าวหน้าของการ ปฏิบัติงานต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	14 (4.8)	35 (12.1)	63 (21.7)	100 (34.5)	100 (34.5)	2.26	1.19	น้อย
เฉลี่ย						2.32	1.11	น้อย
รวมเฉลี่ย						2.58	0.95	น้อย

n = 290

ตอนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน

การทดสอบสมมติฐานเป็นการหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของราษฎรกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี เป็นการนำเอาปัจจัยบางประการได้แก่ อายุ เพศ ระดับการศึกษา ลักษณะการตั้งถิ่นฐาน ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน จำนวนที่ดินถือครอง รายได้รวม การรับรู้ข่าวสาร และความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยใช้วิธีไคสแควร์ (Chi - square) เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้หรือทดสอบความสัมพันธ์ ทั้งนี้ได้แบ่งกลุ่มปัจจัยบางประการออกเป็นกลุ่ม ๆ ซึ่งถือเอาลักษณะตัวแปรหรือค่าเฉลี่ยของปัจจัยเหล่านั้นเป็นตัวแบ่งกลุ่ม และข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยกำหนดเกณฑ์จากค่าคะแนนเฉลี่ย 2.58 คะแนน ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มราษฎรที่มีส่วนร่วมในระดับมาก หมายถึง กลุ่มของราษฎรที่ได้คะแนนการมีส่วนร่วมสูงกว่าคะแนนเฉลี่ย และกลุ่มราษฎรที่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ในระดับน้อย หมายถึง กลุ่มของราษฎรที่ได้คะแนนการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย แล้วทำการพิสูจน์สมมติฐานโดยใช้ค่าไคสแควร์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ผลการทดสอบสมมติฐานปรากฏ ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 อายุมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ได้แบ่งอายุออกเป็น 3 กลุ่ม คือ (1) ราษฎรที่มีอายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี (2) อายุระหว่าง 31 – 40 ปี และ (3) อายุ 41 ปีขึ้นไป เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้โดยใช้ค่าไคสแควร์ พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยมีค่า Significance ที่คำนวณได้เท่ากับ 0.475 ซึ่งมีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจาก ราษฎรที่มีอายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี จะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มากกว่าราษฎรที่มีอายุมากกว่า อาจเป็นเพราะราษฎรที่มีอายุน้อยมีความคิดที่จะอนุรักษ์และเห็นความสำคัญของทรัพยากรป่าไม้ จึงให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพนิดา (2543) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า อายุมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบึงบอระเพ็ดรายละเอียดดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้กับอายุ

อายุ (ปี)	ระดับการมีส่วนร่วม		χ^2	df	Sig.
	น้อย	มาก			
ไม่เกิน 30 ปี	54(51.9)	50(48.1)	1.490	2	0.475
31 – 40 ปี	43(55.1)	35(44.9)			
41 ปีขึ้นไป	65(60.2)	43(39.8)			

สมมติฐานที่ 2 เพศมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้โดยใช้ค่าไคสแควร์ พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยมีค่า Significance ที่คำนวณได้เท่ากับ 0.003ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นคือ เพศมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี จะเห็นได้ว่าราษฎรเพศชายจะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรมากกว่าเพศหญิง ทั้งนี้เนื่องจากเพศชายเป็นผู้นำครอบครัวอีกทั้งมักให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานต่าง ๆ กับเจ้าหน้าที่ โดยเฉพาะการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ส่วนใหญ่การประชุม การร่วมงานกับเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ เพศชายจะเข้าร่วมมากกว่าเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัชชัย (2547) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้บ้านคลองทราย ตำบลวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมาพบว่า เพศมีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ รายละเอียดดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้กับเพศ

เพศ	ระดับการมีส่วนร่วม		χ^2	df	Sig.
	น้อย	มาก			
ชาย	77(48.1)	83(51.9)	8.666	1	0.003
หญิง	85(65.4)	45(34.6)			

สมมติฐานที่ 3 ระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ได้แบ่งระดับการศึกษาออกเป็น 4 กลุ่ม คือ (1) ประถมศึกษา (2) มัธยมศึกษาตอนต้น (3) มัธยมศึกษาตอนปลาย และ (4) อนุปริญญาหรือสูงกว่า เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้โดยใช้ค่าไคสแควร์ พบว่า ระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยมีค่า Significance ที่คำนวณได้เท่ากับ 0.001 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จะเห็นได้ว่าราษฎรที่จบการศึกษาในระดับอนุปริญญาหรือสูงกว่า และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มากกว่าราษฎรที่จบการศึกษาต่ำกว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะราษฎรที่ได้รับการศึกษาสูงย่อมได้รับความรู้ มีความคิดเห็น และเห็นประโยชน์ คุณค่า และความสำคัญของทรัพยากรป่าไม้ จึงให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพนิดา (2543) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบึงบอระเพ็ด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และวสันต์ (2544) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าในพื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาสมโภชน์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี พบว่าระดับการศึกษาที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าในพื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ รายละเอียดดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้กับระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	ระดับการมีส่วนร่วม		χ^2	df	Sig.
	น้อย	มาก			
ประถมศึกษา	99(67.3)	48(32.7)	16.460	3	0.001
มัธยมศึกษาตอนต้น	26(45.6)	31(54.4)			
มัธยมศึกษาตอนปลาย	24(40.7)	35(59.3)			
อนุปริญญาหรือสูงกว่า	13(48.1)	14(51.9)			

สมมติฐานที่ 4 ลักษณะการตั้งถิ่นฐานมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการตั้งถิ่นฐานกับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ได้แบ่งลักษณะการตั้งถิ่นฐานออกเป็น 2 กลุ่ม คือ (1) อยู่ที่นี่ตั้งแต่เกิด และ (2) มาจากที่อื่นและอยู่ที่นี่ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการตั้งถิ่นฐานกับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยใช้ค่าไคสแควร์ พบว่า ลักษณะการตั้งถิ่นฐานมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยมีค่า Significance ที่คำนวณได้เท่ากับ 0.016 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จะเห็นได้ว่าราษฎรที่ มาจากที่อื่นและมาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่นี่จะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มากกว่าราษฎรที่อยู่ที่นี่ตั้งแต่เกิด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะราษฎรที่ย้ายมาจากที่อื่นและมาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่นี่ เห็นประโยชน์ คุณค่า และความสำคัญของทรัพยากรป่าไม้ เนื่องจากเป็นแหล่งหาอาหาร หรือแหล่งเสริมสร้างให้ระบบนิเวศในท้องถิ่นมีความสมดุล และส่งผลกระทบต่อการทำมาหาเลี้ยงชีพ ที่ไหนมีป่าไม้อุดมสมบูรณ์ ใคร ๆ ก็อยากมาอยู่เนื่องจากสามารถหาอาชีพเสริมหรือผลผลิตพลอยได้จากป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ ราษฎรเหล่านี้จึงรู้สึกหวงแหนและให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ รายละเอียดดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้กับลักษณะการตั้งถิ่นฐาน

ลักษณะการตั้งถิ่นฐาน	ระดับการมีส่วนร่วม		χ^2	df	Sig.
	น้อย	มาก			
อยู่ที่นี่ตั้งแต่เกิด	51(46.8)	58(53.2)	5.831	1	0.016
มาจากที่อื่นและอยู่ที่นี่	111(61.3)	70(38.7)			

สมมติฐานที่ 5 ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานกับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ได้แบ่งระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานออกเป็น 4 กลุ่ม คือ (1) 1 – 15 ปี (2) 16 – 20 ปี (3) 21 – 25 ปี และ (4) 26 ปีขึ้นไป เมื่อทดสอบความสัมพันธ์โดยใช้ค่าไคสแควร์ พบว่า ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยมีค่า Significance ที่คำนวณได้เท่ากับ 0.538 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จะเห็นได้ว่าราษฎรที่อาศัยอยู่ที่นี้ตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไปมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มากกว่าราษฎรที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นน้อยกว่า 20 ปี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะราษฎรที่มาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่นี่นานย่อมเห็นประโยชน์ คุณค่า และความสำคัญของทรัพยากรป่าไม้ จึงให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ รายละเอียดดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ความสัมพันธ์ระหว่างกับระดับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้กับระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน

ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน	ระดับการมีส่วนร่วม		χ^2	df	Sig.
	น้อย	มาก			
1 – 15 ปี	47(62.7)	28(37.3)	2.168	3	0.538
16 – 20 ปี	32(50.8)	31(49.2)			
21 – 25 ปี	26(54.2)	22(45.8)			
26 ปีขึ้นไป	57(54.8)	47(45.2)			

สมมติฐานที่ 6 จำนวนที่ดินถือครองมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนที่ดินถือครองกับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ได้แบ่งจำนวนที่ดินถือครองออกเป็น 3 กลุ่ม คือ (1) ไม่มีที่ดินถือครอง (2) 1 – 10 ไร่ และ (3) 11 ไร่ขึ้นไป เมื่อทดสอบความสัมพันธ์โดยใช้ค่าไคสแควร์ พบว่า จำนวนที่ดินถือครองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยมีค่า Significance ที่คำนวณได้เท่ากับ 0.102 ซึ่งมากกว่านัยสำคัญ 0.05 แสดงว่าราษฎรที่มีจำนวนที่ดินถือครองไม่ว่ามาก หรือน้อย หรือไม่มีเลย มีระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ไม่แตกต่างกัน แต่จากตารางที่ 11 จะเห็นว่าราษฎรที่มีจำนวนที่ดินถือครองมากมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มากกว่าราษฎรที่มีจำนวนพื้นที่ถือครองน้อย

ตารางที่ 11 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ กับจำนวนที่ดินถือครอง

จำนวนที่ดินถือครอง	ระดับการมีส่วนร่วม		χ^2	df	Sig.
	น้อย	มาก			
ไม่มีที่ดินถือครอง	43(55.1)	35(44.9)	4.563	2	0.102
1 – 10 ไร่	70(63.1)	41(36.9)			
11 ไร่ขึ้นไป	49(48.5)	52(51.5)			

สมมติฐานที่ 7 รายได้รวมมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้รวมกับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ได้แบ่งรายได้รวมออกเป็น 4 กลุ่ม คือ (1) ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท (2) 15,000 – 30,000 บาท (3) 30,001 – 45,000 บาท และ (4) 45,001 บาทขึ้นไป เมื่อทดสอบความสัมพันธ์โดยใช้ค่าไคสแควร์ พบว่า รายได้รวมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยมีค่า Significance ที่คำนวณได้เท่ากับ 0.005 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จะเห็นได้ว่าราษฎรที่มีรายได้รวมของครัวเรือนมากมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มากกว่าราษฎรที่มีรายได้ของครัวเรือนน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะราษฎรที่มีรายได้รวมของครัวเรือนมากมีความพร้อมและมีศักยภาพในการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ อีกทั้งมีที่ดินเป็นของตนเองด้วยแล้วย่อมเห็นถึงคุณค่าของทรัพยากรป่าไม้ซึ่งมีประโยชน์ และส่งผลพลอยได้ต่อรายได้ของพวกเขาแล้ว จึงทำให้พวกเขาเหล่านั้นให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มากกว่าพวกที่มีรายได้ของครอบครัวน้อยและไม่มั่นคง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภณา (2547) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของแม่บ้านในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในตำบลแสนทอง อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน พบว่า รายได้มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของแม่บ้านในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

รายละเอียดดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้กับรายได้

รายได้ (บาท/ปี)	ระดับการมีส่วนร่วม		χ^2	df	Sig.
	น้อย	มาก			
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 15,000	48(50.0)	48(50.0)	12.911	3	0.005
15,001 – 30,000	55(71.4)	22(28.6)			
30,001 – 45,000	20(62.5)	12(37.5)			
45,001 บาทขึ้นไป	39(45.9)	46(54.1)			

สมมติฐานที่ 8 การรับรู้ข่าวสารมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารกับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ได้แบ่งการรับรู้ข่าวสารออกเป็น 2 กลุ่ม คือ (1) การรับรู้ข่าวสารน้อย และ (2) การรับรู้ข่าวสารมาก เมื่อทดสอบความสัมพันธ์โดยใช้ค่าไคสแควร์ พบว่า การรับรู้ข่าวสารมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยมีค่า Significance ที่คำนวณได้เท่ากับ 0.009 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 แสดงว่าการรับรู้ข่าวสารต่าง ๆ ของราษฎรทำให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน แต่อย่างไรก็ตามจากตารางที่ 13 จะเห็นว่าราษฎรที่ได้รับรู้ข่าวสารมากกว่ามีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มากกว่าราษฎรที่ได้รับรู้ข่าวสารน้อยกว่า ดังนั้น การรับรู้ข่าวสารยังเป็นสิ่งจำเป็นที่จะทำให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มากขึ้น

ตารางที่ 13 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้กับการรับรู้ข่าวสาร

การรับรู้ข่าวสาร	ระดับการมีส่วนร่วม		χ^2	df	Sig.
	น้อย	มาก			
การรับรู้ข่าวสารน้อย	124(60.8)	80 (39.2)	6.760	1	0.077
การรับรู้ข่าวสารมาก	38(44.2)	48(55.8)			

สมมติฐานที่ 9 ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้กับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ได้แบ่งความรู้ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ (1) กลุ่มที่มีความรู้ระดับน้อย และ (2) กลุ่มที่มีความรู้ระดับมาก เมื่อทดสอบความสัมพันธ์โดยใช้ค่าไคสแควร์ พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้กันอย่าง

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยมีค่า Significance ที่คำนวณได้เท่ากับ 0.045 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จะเห็นได้ว่าราษฎรที่มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มากย่อมรู้ถึงประโยชน์ ความสำคัญ คุณค่าของทรัพยากรป่าไม้ จึงให้ความร่วมมือในด้านการวางแผนเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาปัญหาของชุมชน ความต้องการของชุมชน และความต้องการในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ จึงให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ดังกล่าวซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสรศักดิ์ (2546) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ป่าชุมชน บ้านวังกะ ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรีพบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชุมชนบ้านวังกะ รายละเอียดดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ กับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้	ระดับการมีส่วนร่วม		χ^2	df	Sig.
	น้อย	มาก			
ความรู้ระดับน้อย	85(62.0)	52(38.0)	4.025	1	0.045
ความรู้ระดับมาก	77(50.3)	76(49.7)			

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรีสรุปว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ลักษณะการตั้งถิ่นฐาน รายได้รวม และความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ อายุ ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน จำนวนที่ดินถือครอง และการรับรู้ข่าวสารรายละเอียดดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของราษฎร
ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

ปัจจัยทดสอบสมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
	χ^2	Sig.
<u>ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม</u>		
1. เพศ	8.666	0.003
2. ระดับการศึกษา	16.460	0.001
3. ลักษณะการตั้งถิ่นฐาน	5.831	0.016
4. รายได้รวม	12.911	0.005
5. ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้	4.025	0.045
<u>ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม</u>		
6. อายุ	1.490	0.475
7. ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน	2.168	0.538
8. จำนวนที่ดินถือครอง	4.563	0.102
9. การรับรู้ข่าวสาร	6.849	0.077

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

การศึกษา การมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของราษฎร การมีส่วนร่วมของราษฎร และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งผลการศึกษารูปได้ ดังนี้

1. สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของราษฎรพบว่า ราษฎรส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 37.79 ปี ร้อยละ 55.2 เป็นเพศชาย ราษฎรทั้งหมดมีสัญชาติไทย จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.74 คน ร้อยละ 50.7 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ลักษณะการตั้งถิ่นฐานในท้องถิ่นร้อยละ 62.4 มาจากที่อื่นและอยู่ที่นี้โดยมีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานอยู่ในท้องถิ่นเฉลี่ย 18.31 ปี และระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน เฉลี่ย 22.97 ปี ร้อยละ 73.1 มีที่ดินทำกิน มีจำนวนที่ดินถือครองเฉลี่ย 16.80 ไร่ ร้อยละ 68.3 ลักษณะการถือครองเป็นของตนเอง ร้อยละ 80.7 ใช้ประโยชน์ในที่ดินทำกินโดยการทำไร่ ทำสวน ทำนา ร้อยละ 40.7 อาชีพหลักเกษตรกรกรรม อาชีพรอง คือเกษตรกรกรรม มีรายได้รวม เฉลี่ย 43,118.97 บาท ร้อยละ 40.0 มีความเพียงพอแต่ไม่เหลือเงินออม แหล่งเงินกู้ ร้อยละ 16.4 กู้จากสหกรณ์เครดิตยูเนียน ราษฎรส่วนใหญ่ร้อยละ 97.9 เคยรับรู้ข่าวสาร ร้อยละ 71.8 รับรู้ข่าวสารจากโทรทัศน์ ร้อยละ 69.7 รับรู้ข่าวสาร 1 – 3 ครั้งต่อสัปดาห์ ร้อยละ 42.6 ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการดูแลป่าไม้ ร้อยละ 87.3 ได้นำข้อมูลข่าวสารไปใช้ประโยชน์ ร้อยละ 67.2 ถือครองที่ดิน จำนวน 1 แปลง ขนาดที่ดินถือครองเฉลี่ย 12.39 ไร่ ร้อยละ 86.3 ที่ดินมีเอกสารสิทธิ์ ร้อยละ 96.7 ทำเลที่ตั้งอยู่นอกเขตอุทยาน ร้อยละ 88.7 ใช้พื้นที่เพื่อเพาะปลูก ร้อยละ 48.6 ใช้พื้นที่เพาะปลูกทุกปีเต็มพื้นที่

2. การมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ พบว่า ราษฎรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.58)

3. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศ ระดับการศึกษา ลักษณะการตั้งถิ่นฐาน รายได้รวม และความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ยกเว้นอายุ

ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน จำนวนที่ดินถือครอง และการรับรู้ข่าวสารไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยสามารถนำมาปรับปรุงแก้ปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี โดยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเปิดโอกาสให้ราษฎรที่อาศัยอยู่ในเขตนอกอุทยานมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมในด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติงาน และด้านการประเมินผลงาน เพื่อสร้างจิตสำนึกของราษฎรให้เห็นถึงประโยชน์ของทรัพยากรป่าไม้ และให้ความคิดเห็นหรือให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยอาจใช้วิธีทำแผนร่วมกับชุมชน สอบถามความต้องการของชุมชน ความคิดเห็นของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้ยั่งยืนต่อไป

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมอาชีพหรือสร้างอาชีพให้กับราษฎรที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียงกับอุทยาน โดยการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ถือครอง และจำนวนที่ดินที่ถือครองให้มากที่สุด และเกิดประโยชน์ต่อราษฎร อีกทั้งเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ดังกล่าวด้วย

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพิจารณานำผลจากการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าว โดยเฉพาะปัจจัยที่มีผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ทำให้ทราบว่า เพศ ระดับการศึกษา ลักษณะการตั้งถิ่นฐาน จำนวนที่ดินถือครอง รายได้รวม การรับรู้ข่าวสาร และความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ มีความสัมพันธ์ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ดังนั้น ควรนำปัจจัยเหล่านี้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ และมาแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้ราษฎรเกิดการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ควรมีการศึกษาวิจัยถึงการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในด้านอื่น ๆ ที่ผู้วิจัยยังไม่ได้ทำการศึกษา และควรมีการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เพื่อกระตุ้นให้ราษฎรมีทัศนคติความคิดเห็นที่ดีในการอนุรักษ์ และให้ตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งนับวันลดน้อยลงไป และนำข้อมูลมาปรับปรุง ใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กาญจนา แก้วเทพ และกนกศักดิ์ แก้วเทพ. 2530. รายงานการศึกษาเรื่องการพึ่งตนเองศักยภาพในการพัฒนาชนบท. สภาคาทอติกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา, กรุงเทพฯ ฯ.

เกษม จันทร์แก้ว. 2544. วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

เขมราษฎร์ ชัมภรัตน์. 2543. การมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีกิ่งอำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

จุลทอน สะอาด. 2545. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชุมชน: กรณีศึกษาป่าชุมชนปางสัก กิ่งอำเภอแม่ปิ่น จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

จำเนียร ศิลปอาษา. 2540. การมีส่วนร่วมของผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านในการป้องกันและรักษาทรัพยากรธรรมชาติ อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ธวัชชัย สุกลอย. 2547. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้บ้านคลองทราย ตำบลวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. 2527. กลวิธีแนวทางวิธีการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท. ศักดิ์โสการพิมพ์, กรุงเทพฯ.

นิวัติ เรืองพานิช. 2542. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. สำนักพิมพ์ริ้วเขียว, กรุงเทพฯ.

นันทนิตย์ ตรีนันท์. 2548. การมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนบ้านปากคลอง จังหวัดชุมพร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- บุญเรียง ขจรศิลป์. 2533. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS. พิษณุเกล้าเซ็นเตอร์การพิมพ์, กรุงเทพฯ.
- ปกรณ์ ปรียากร. 2520. ทฤษฎีแนวคิดและกลยุทธ์เกี่ยวกับการพัฒนา. คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ปรัชญา เวสารัชช์. 2528. รายงานการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท. สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- พนิดา วิมานรัตน์. 2543. การมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วันฉัตร แสงสว่าง, พันตรี. 2546. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของทหารตามแนวชายแดนจากกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ฯ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. 2527. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา : ศูนย์การศึกษา นโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพฯ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2545. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2545. อักษรเจริญทัศน์, กรุงเทพฯ.
- วสันต์ กล่อมจินดา. 2544. การมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าในพื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่า เขาสมโภชน์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิชา นิยม และ กิติชัย รัตนะ. 2547. การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเชิงบูรณาการ. ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

- วิรุพห์ ศรีสนิท. 2544. **ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์**
ทรัพยากรป่าไม้ วัดปลักไม้ลาย ตำบลทุ่งขวาง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม.
 วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมบูรณ์ อัมพนนารัตน์. 2542. **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันไฟป่า: กรณี**
ศึกษา อุทยานแห่งชาติเขาสามหลัก จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สรศักดิ์ จันทร์สว่าง. 2546. **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของราษฎรใน**
การอนุรักษ์ป่าชุมชนบ้านวังกะ ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี.
 วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุภนา ไชยรังสีนันท์. 2547. **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของแม่บ้านในการอนุรักษ์**
ทรัพยากรป่าไม้ในตำบลแสนทอง อำเภอท่าม่วง จังหวัดน่าน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2545. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจ**
และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549). สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2540. **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช**
2540. กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, กรุงเทพฯ.
- สุวรรณี คงทอง. 2536. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลน ใน**
ท้องที่อำเภอเสีเกา จังหวัดตรัง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เสน่ห์ จามริก. 2527. **นโยบาย กลวิธี การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ในการมี**
ส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข. มหาวิทยาลัยมหิดล,
 กรุงเทพฯ.
- องค์การบริหารส่วนตำบลแก่งกระจาน. 2548. **เรื่อง จำนวนประชากรแยกเป็นรายหมู่บ้าน**
แหล่งที่มา: www.thaitambon.com 10 พฤศจิกายน 2548.

อารยา วัฒนกิจ. 2526. ปัจจัยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เอกชัย ไชแสง. 2535. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของประชาชนในจังหวัดตรัง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหิดล.

อุทิศ ภูฏอินทร์. 2536. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและป่าไม้. เอกสารประกอบการฝึกอบรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สำหรับเยาวชนครั้งที่ 6. คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

Erwin, W. 1976. **Participation Management: Concept, Theory and Implementation.** Georgia State University. Atlanta.

Yamane, T. 1973. **Statistics: An Introductory Analysis.** (3rd ed.). Harper International Edition, Tokyo.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

เลขที่แบบสอบถาม.....

แบบสอบถามโครงการวิจัย

เรื่อง

การมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี เพื่อนำผลการวิจัยในครั้งนี้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์

แบบสอบถามชุดนี้ แบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจทั่วไปของราษฎร

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ตอนที่ 3 ระดับของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความเป็นจริง ข้อมูลทุกอย่างจะเก็บเป็นความลับไม่มีการเผยแพร่เป็นรายบุคคลหรือไม่มีการระบุชื่อ ผู้วิจัยจะใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น และขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณในความร่วมมือของท่านมา ณ โอกาสนี้

นายพนพล ชาญบัณฑิตนันท์

นิสิตปริญญาโท สาขาบริหารทรัพยากรป่าไม้ คณะวนศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจทั่วไปของราษฎร

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน () หรือ เติมคำลงในในคำตอบที่ท่านเลือก

1. ปัจจุบันอายุ ปี
2. เพศ () ชาย () หญิง
3. สัญชาติ () ไทย () อื่น ๆ โปรดระบุ.....
4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน คน
5. ระดับการศึกษา

() 1. ไม่ได้เรียนหนังสือ	() 2. ประถมศึกษา
() 3. มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3)	() 4. มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม. 6)
() 5. อนุปริญญา หรือเทียบเท่า	() 6. ปริญญาตรี หรือสูงกว่า
6. ระยะเวลาที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในชุมชน

() 1. อยู่ที่นี้ตั้งแต่เกิด	
() 2. มาจากที่อื่นและอยู่ที่นี้เป็นเวลา.....ปี	
7. ปัจจุบันมีที่ดินทำกินหรือไม่

() ไม่มี	
() มี จำนวนเนื้อที่รวม.....ไร่	
() เป็นของตนเอง	
()เช่าที่ดินทำกินจำนวนเนื้อที่รวม.....ไร่	
() อาศัยทำกินกับผู้อื่น	

8. ใช้ที่ดินทำประโยชน์อะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () ทำไร่ ทำสวน ทำนา () ที่อยู่อาศัย
() เลี้ยงสัตว์ () อื่น ๆ โปรดระบุ

9. ประกอบอาชีพหลักที่ทำให้เกิดรายได้ส่วนใหญ่ คือ

- () เกษตรกรรม () รับจ้าง
() ค้าขาย () รับราชการ
() อื่นๆ (ระบุ).....

10. ประกอบอาชีพรองที่ทำให้เกิดรายได้เสริม คือ

- () ไม่มี () รับจ้าง
() เกษตรกรรม () รับราชการ
() ค้าขาย () รับราชการ
() อื่นๆ (ระบุ).....

11. รายได้รวมในรอบหนึ่งปีที่ผ่านมา ประมาณบาท

12. รายได้ในครัวเรือนมีความเพียงพอหรือไม่

- () ไม่เพียงพอ ต้องกู้ยืม จาก
- () เพียงพอ มีเงินออม
- () เพียงพอ แต่ไม่เหลือเงินออม

13. เคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้หรือไม่

- () ไม่เคย (ให้ข้ามไปตอบข้อ 18)
() เคย

14. ได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จากแหล่งใดบ้าง
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () โทรทัศน์
- () วิทยุ
- () เพื่อนบ้าน
- () เจ้าหน้าที่ของทางราชการ
- () หนังสือพิมพ์
- () อื่น ๆ (ระบุ).....

15. จำนวนครั้งที่ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

- () 1-3 ครั้ง ต่อสัปดาห์
- () 4-6 ครั้ง ต่อสัปดาห์
- () มากกว่า 6 ครั้ง ต่อสัปดาห์

16. ข้อมูลข่าวสารที่ท่านได้รับส่วนใหญ่เป็นข้อมูลด้านใด

- () การดูแลป่าไม้
- () การใช้ประโยชน์ที่ดิน
- () การป้องกันไฟป่า
- () การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

17. เคยนำข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ไปใช้ประโยชน์หรือไม่

- () ไม่เคย
- () เคย

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่าง

ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
1. การอนุรักษ์เป็นการเก็บรักษาไว้โดยไม่ใช้ประโยชน์ใดๆ		
2. การอนุรักษ์ป่าไม้ทำได้โดยให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมดูแลรักษา		
3. ป่าไม้ช่วยลดความรุนแรงในการไหลบ่าของกระแสน้ำ		
4. ป่าไม้ช่วยลดการกร่อนของดิน		
5. การเผาป่าเป็นวิธีการที่ดีในการรักษาความสมบูรณ์ของดิน		
6. การปลูกพืชคลุมดินมีส่วนช่วยในการรักษาความชุ่มชื้นของดิน		
7. การใช้สารเคมีเพื่อป้องกันและกำจัดศัตรูพืชไม่มีผลเสียต่อสภาพดิน		
8. การใช้ไม้อย่างประหยัดถือว่าเป็นอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้		
9. การปลูกสวนป่ามีส่วนช่วยในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้		
10. การตัดไม้ขนาดใหญ่เป็นการช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้		
11. การทำการเกษตรในแหล่งต้นน้ำลำธารทำให้แหล่งน้ำได้รับสารเคมีและเกิดความเสียหาย		
12. การปลูกป่าทดแทนพื้นที่เสื่อมโทรมจัดเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อย่างหนึ่ง		
13. การสะสมของใบไม้แห้งเป็นสาเหตุหนึ่งของการเกิดไฟป่า		
14. การทำไร่เลื่อนลอยในแหล่งต้นน้ำลำธารเป็นการเพิ่มความสมบูรณ์ให้กับป่าไม้		
15. การนำของป่าที่หายากมาจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวถือว่าเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้		
16. การส่งเสริมให้คนในชุมชนมีการปลูกไม้เศรษฐกิจ ถือเป็น การช่วยป้องกันและลดการลักลอบตัดไม้		
17. ทรัพยากรป่าไม้ให้ความสำคัญต่อชุมชนที่อยู่บริเวณใกล้เคียงเพียงเท่านั้น		
18. การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ดีที่สุดคือการสร้างจิตสำนึกให้กับราษฎรในชุมชน		
19. ทรัพยากรป่าไม้เป็นทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไปไม่สามารถสร้างขึ้นมาใหม่ได้		
20. การปฏิบัติตามกฎหมายป่าไม้อย่างเคร่งครัดจะช่วยลดการทำลายป่าไม้ได้		

ตอนที่ 3 ระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย/ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

<u>การมีส่วนร่วม</u>	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มีส่วนร่วม
ร่วมวางแผน					
1. ศึกษาปัญหาของทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่ชุมชน					
2. เสนอปัญหาของทรัพยากรป่าไม้ต่อชุมชน					
3. ศึกษาปัญหาความต้องการของชาวบ้านในชุมชน					
4. ร่วมศึกษาความต้องการของชาวบ้านในการจัดการทรัพยากรป่าไม้					
ร่วมปฏิบัติงาน					
5. ร่วมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อพบปะพูดคุยปรึกษาถึงปัญหาของทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน					
6. ร่วมประชุมแก้ไขปัญหาด้านป่าไม้ที่เกิดขึ้นในชุมชน					
7. ร่วมเวทีชาวบ้านเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้านอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้					
8. ร่วมปลูกป่า, ร่วมป้องกันไฟป่า เพื่อแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรป่าไม้					
9. ร่วมแจ้งเบาะแส, ร่วมเข้าเวรยามในการดูแลทรัพยากรป่าไม้ตามความเหมาะสมของคนในชุมชน					
10. ร่วมปฏิบัติงานด้านอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย					
ร่วมประเมินผลงาน					
11. ติดตามผลด้านทรัพยากรป่าไม้ที่ได้ปฏิบัติในชุมชนแล้ว					
12. ตรวจสอบผลในการแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน					
13. นำเสนอผลและความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					

ภาคผนวก ข

ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม

ตารางผนวกที่ ข 1 ผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของมาตรวัดการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

No.	Scale Mean If Item Deleted	Scale Variance If Item Delete	Corrected Item Total Correlation	Alpha If Item Delete
1	33.1333	124.7402	0.6186	0.9386
2	33.4000	122.5241	0.7390	0.9349
3	33.2333	121.0126	0.8011	0.9330
4	33.5667	121.6333	0.7121	0.9358
5	33.6000	122.1103	0.7521	0.9345
6	33.5667	124.3230	0.8154	0.9336
7	33.3333	123.3333	0.8194	0.9355
8	33.3333	127.9644	0.5373	0.9408
9	33.6000	119.1448	0.7904	0.9331
10	33.4667	117.6368	0.7556	0.9345
11	33.3667	123.9644	0.6133	0.9390
12	33.6333	121.7575	0.6877	0.9366
13	33.4667	117.3609	0.8157	0.9322

หมายเหตุ Alpha ของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ = .940